

KÖZLEKEDÉSI ÁRAK:

A kiadónálban átvéve:

Egy évre — 10 kor.

Hegyedévre — 4 .

Külföldi átvételkor:

Egy évre — 20 kor.

Hegyedévre — 5 .

Vidékre postán szállítva:

Egy évre — 24 kor.

Hegyedévre — 6 .

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

Munkáját minőn nap a hető és

Egy évre — 10 kor.

Hegyedévre — 4 .

Külföldi átvételkor:

Egy évre — 20 kor.

Hegyedévre — 5 .

Vidékre postán szállítva:

Egy évre — 24 kor.

Hegyedévre — 6 .

Munkáját minőn nap a hető és

Egy évre — 10 kor.

NAGYVÁRAD, decz. 12.

Eredmény?

Ez év június 23-án Khuen tanácskozást folytatott a Kossuth Ferencz pártjával s a tanácskozás eredményeként a párt megszüntette az obstrukciót, Khuen pedig visszavonta a felemelt ujonczjutalékról szóló javaslatot.

E paktum eredményével Khuen felment a királyhoz és ő felsége 25-én megbizta kabinetalkitással.

Fejérváry megbukott, Khuen pedig július 11-én visszavonta a katonai javaslatot. Kossuth erre győzelmű kiáltványt intézett a nemzethez s pártjával együtt leszerelt. A leszerelés ellen csak Ugronék tiltakoztak. A béke azonban csak július 14-ig tartott, mikor a kerületükből visszaérkezett képviselők rémhíreinek hatása alatt Barabás vezérlete alatt a párt nagy része újból felvette a harcot. Kossuth erre lemondott.

Július 29-én jelentette Papp Zoltán a vesztegetési kísérletet, mire Kossuth, hogy az esetleges gyanútól meneküljön, beállt obstruálónak.

A Tisza minisztersége alatt ugyanezen kopott jelenetek ismétlődtek.

Békeajánlat, lemondás, nem mondás, végre paktum Kossuth és Tisza közt, a párt pedig galambtollat tűzve hadi sisakja mellé, harcol tovább.

Mig így folyik a harcz, ágyu helyett zajtalan nyállal, addig Kossuth új győzelmű proklamációt készít, de nehezen sikerül.

A Polonyi-féle igen furfangos, — de a párt szerint a nép nem érti meg. A másik igen tüzes, de kissé sok. A Kossuthé nem tudjuk milyen, de bár Tisza is helyben hagyta, a pártnak még sem tetszik és Mezőssyt bizták meg, hogy találjon ki olyan győzelmű kiáltványt, ami megnyugtatóná a bámuló hazát.

Mezőssy munkálatának sorsáról még nem kaptunk tudósítást, de jött helyette egy másik, Barabás beszéde, melyben az obstrukció eredményeit összegezi.

Első eredménye szerinte, hogy az obstrukció felnyitotta a nemzet szemét, megmutatta neki a törvényeket, amelyekkel bevonulhat az alkotmány sánczai közé, hogy onnan követelhesse jogait.

Másodszor visszazoritották a katonai tulkapasokat és pazarlásokat.

Harmadszor megmutatták az egész világ előtt, hogy Magyarország igenis önálló jogállam és nem Ausztria provinciája.

Barabás büszkén hivatkozik ezekre az eredményekre, melyeknek kivívásában neki tagadhatatlanul oroszlanrésze volt.

Mi azonban nem találunk elég okot a büszkélkedésre.

Alkotmányos törvényeinkre teljes világgosszaggal és határozottsággal rámutattak még az obstrukció előtt Apponyiék és megjelölték pontosan a határt is, a meddig el lehet menni. Ezen a határon túl pedig egy hajszállal sem jutottunk — sajnos, még odáig sem egészen. Apponyiék pedig sajnos már kívül vannak a szabadelvű párt sánczain, ahonnan nehe-

zebben tudják sikeressé tenni a nemzet küzdelmét. Amit mostanáig elértünk, azt is csak annak köszönhetjük, hogy Apponyiék bent voltak a várban s onnét repítették szét a nemzeti követelések bombáit.

Ami végül önálló jogállam voltunknak elismerését illeti — jó lesz várni a három órai vonatra.

Barabás ugyan benyújtotta határozati javaslatát az iránt, hogy Tisza váltsa be ígérte a felségjogok eredetének határozatiilag leendő proklamálását illetőleg, de vissza is vonta azt, mert Kossuth fog ilyet benyújtani az ujonczjavaslat elfogadása után. Kossuthnak e lépése kétségkívül Tisza kérésére történt, mert Tisza jól tudja, hogy Körber és Pitreich már készen állnak, hogy ismét felvegyék velünk a küzdelmet.

Lemondó szabadelvű párti elnök.

Vásárhelyi László, az aradmegyei szabadelvűpárt elnöke, kilépvén a szabadelvűpárt kötelékéből, Bánhidya alelnökkel levélben tudatta, hogy lemond az elnökségről.

A könyvtári bizottság ülése.

A könyvtári bizottság tegnap délelőt 10 órakor Perczel Dezső elnöklete alatt ülést tartott, a melyen megjelentek Pekár Gyula jegyző, gróf Esterházy Kálmán és Lendl Adolf biz. tagok és Fülöp könyvtárnok. Az ülésen az 1904-ben megrendelendő hírlapok és folyóiratok jegyzéke állapítottván meg és kimondta a bizottság, hogy a napilapok gyűjté-

igy azonban a gyógyulás teljesen ki van zárva.

— Es mi lenne az a rettenetes betegség, amely ellen nincs védekezés?

— A legkülönböbbség egyike, amelylyel ez ideig a valóságban találkoztam. Az idegek teljes megbénulása. A báróné élni fog mint egy felhuzott gép, ami szervezete meg nem bomlik. Ez az élet azonban nem rejt számára sem örömet, sem élvezetet. Teljesen érzéketlen lesz minden iránt s csakis egy hasonló idegmelegkódítás lesz képes fásultságát megöröközni. Ez a látszólagos feléledés azonban csak pár pillanatig tarthat s feltétlenül halálos kimenetelű.

— Eszerint a bárónét óvni kell az izgatottságtól, — kérdé aggódva a jószágigazgató.

— Az elővigyázat nem árt. Különös óvintézkedésekre azonban nincs szükség, mert maga a betegség kizárja azt, hogy holmi apró cseprő izgatottságok befolyással legyenek a bárónéra.

— En azért mégis megteszek minden

A „TISZÁNTÚL” TÁRGYAJA.

A szivtelen asszony.

Irta: Ulferth József.

I.

Báró Kisteleki Kázmérné egyszerűen — imádkozta az urát. Asszony léte azonban ő belé is belé lett olva az a bizonyos tetszés utáni vágy, mely kisebb-nagyobb mértékben minden asszony sajátja. Nála a nagyobb mértékben volt az. Ez pedig elég kellemetlen tulajdonság egy olyan férj oldalán, aki a bolondulásig féltékeny a feleségére.

A báró pedig éppen nem tartozott a praktikus emberek osztályába. Nem vette elő a feleségét, nem igyekezett rá hatni, mert nem akarta ártatlan kedvtelése miatt elszomorítani. Ehelyett hagyta haladni a maga útján, aminek megint az a természetes következménye lett, hogy néhány év múlva Kistelekinét olyan társaságok vették szájukra, a

melyekben az embernek csak a rosszabbik oldalát szokták felfedezni. Véletlenségből a bárónak is volt alkalma egy ilyen beszélgetést kihallgatni.

Másnap reggel vadászatra ment az öreg, ahonnan késő este szétrozsolt fejjel hozták haza. A fegyver valahogy elsült s a golyó a báró szájába furódott. Kistelekiné, midőn az ura holttestét meglátta, ájultan esett össze s az orvosi tudomány három napig nem tudta életre kelteni. A negyedik napon azután, midőn végre visszanyerte eszméletét s a consiliumra hívott orvosok eltávoztak, a család régi jó barátja, az öreg háziorvos félrevonta a jószágigazgatót.

— A testet sikerült megmentenünk — mondá — mert az emberektől adatott. Isten ajándékával szemben azonban a földi tudomány teljesen tehetetlen.

— Csak nem háborodik meg a báróné? — kérdezte megrendülve a jószágigazgató.

— Ha az történe, talán környezetváltoztatással vagy más, a szellemi életre gyakorolt befolyással lehetne rajta segíteni,

mely alkalommal az összes raktáron levő áruk meglepő olcsón kerülnek eladásra.

Hölgyeknek, férfiaknak és gyermekeknek ajándéknak legalkalmasabb, hasznos és czélszerű árucikkokban meglepő szép ajándékok, rendkívüli nagy választékban.

Telefon az egész megyében 76. sz.

Nagy karácsonyi vásár
megkezdődött FÁBRY TESTVÉREK

áruházában Nagyvárad Fő-utcza

Keresztény üzlet.

sétől és bekötésétől eltekint, miután ez nagy munkával jár és a Nemzeti Múzeum könyvtárában megtörténik.

A honvédelmi miniszter rendelete.

Nyíry honvédelmi miniszter tudvalevően valamennyi törvényhatósághoz az 1904. évi ujonczállításra vonatkozó előmunkálatok tárgyában körrendeletet intézett. Ezt a körrendeletet a hivatalos lap mai száma egész terjedelemben közli.

ORSZAGGYÜLES.

A képviselőház ülése.

Budapest, decz. 11.

Elnök: Perczel Dezső.

A múlt ülés jegyzőkönyvének hitesítése után

Elnök: Felolvastatja az indítványos könyvet.

Szócs Pál jegyző jelenti, hogy nincs indítvány bejegyzve.

Kaas Ivor báró: Hogyne volna?

Szócs Pál: Nincs!

Kaas Ivor báró: Hát a régiak?

Szederkényi Nándor: A házszabályokhoz kér szót.

Egy hang jobbról: Szégyelje magát!

Szederkényi Nándor: Kéri a régebben bejegyzett indítványok felolvasását.

Elnök: Nem engedheti meg. Az indítványokat csak minden hó elején szokás felolvasni. (Helyeslés jobbról.)

Szócs Pál jegyző: Felolvassa a bejegyzett interpellációkat.

Elnök: Két órakeretünk rá.

Lovászy Márton: Kérdi, elég idő lesz-e a miniszteri válaszokra is.

Elnök: Igen, mert azok a napirendhez tartoznak.

A tisztviselők fizetése.

Holló Lajos: Napirend előtt szólal fel az állami tisztviselők érdekében. Tudni akarja, mennyiben felel meg a lapoknak az a híre, hogy még karácsony előtt megkapják az ígért pótlékot. A tisztviselők nagy erősségei az országnak, mindenütt egy-egy védőbástyája a magyarságnak. A fizetésrendezésre vonatkozó javaslatot készek voltunk mindig bármikor leterjesztetni, hogy e nagy testület, amely a magyar értelmiséget képezi, megnyugvással foly-

tassa munkásságát. Mikor az előbbi kormány betervezte javaslatát a fizetésrendezésre, senki sem szólt ellene, a bizottságokban is egyhangulag állapodtak meg és a mostani miniszterelnök legmostohabban bánik velük. Nem érti ezt az eljárást, nem egyéb az, mint a testület lekicsinylése. Mert hiszen a miniszterelnök aktiv politikus volt akkor is, amidőn Széll betervezte a javaslatot. Miért nem emelt akkor kifogást ellene és miért teszi azt most? Még csodálatosabb a pénzügyminiszter állásfoglalása. Kéri a miniszterelnököt, konsiderálja multkori kijelentéseit és fejtse ki ez irányban való nézetét. Az ellenzék soha nem fogja meggátolni a tisztviselők helyzetének javítását, sőt tisztán akarja látni. Kéri, nyújtson a miniszterelnök megnyugtató választ a tisztviselőknek.

Tisza István gróf: Nem jöhet segítségére az obstruálóknak, (Zaj balról) ezért nem terjeszkedhetik ki Holló egész felszólalására. Kijelenti, hogy a kormány szíven viseli az állami tisztviselők sorsát, addig a határig, ameddig az állam háztartása megengedi. Az új kormány nem tehetette magáévá a régi felfogását, mert a közszolgálat többi régi érdemes tagjait is figyelembe kell venni. (Helyeslés jobbról.) Az állami pénzügyi egyensúly fentartásával a kormány mindent meg fog tenni a tisztviselőkért. A kormány rövidesen, néhány nap múlva be fog terjeszteni egy javaslatot, amely a tisztviselőknek pótlékáról szól és kéri fogja azt a tárgyalás alatt álló sürgős javaslatok után azonnal vegye tárgyalás alá. (Zaj balról, helyeslés a jobboldalon.) A kormányt egyéb kötelesség nem terheli, mint-hogy módot nyújtson a Ház minden tagjának a tisztviselők sorsának javítására.

Lovászy Márton: Tárgyaljuk mi szívesen, csak tessék előhozni.

Tisza István gróf: A terminushoz kötött javaslatok előtt tárgyalni nem lehet. (Zajos helyeslés jobbról.) Ha azonban még sem lehetne letárgyalni a benyújtandó javaslatot, a kormány saját felelősségére is ki fogja utalni a pótlékot a saját felelősségére. (Zajos helyeslés jobbról.)

Holló Lajos: Ezt a választ nem veszi tudomásul.

Elnök: Következik a napirend: a vita folytatása az ujonczjavaslatok ellen.

Barabás beszéde.

Barabás Béla: Osmerteti a függetlenségi párt legutóbbi határozatát, amely arra kötelezi a párttagokat, hogy rendkívüli eszközökkel tovább nem küzdenek. E határozatot ő is

híven, becsülettel betartja. Amde ez nem zárhatja ki azt, hogy a vitában valaki részt ne vehessen. (Ugy van! balról.) Hogy ő a párt határozatát megtartja, arra indító okot képez az, hogy látja, nincs elegendő erejük a jelenben, ami pedig meg van, azt nem szabad megtörni most, mert nagy czélok elérésére hivatott az. Ő a harc folytatásánál csak egyet látott maga előtt, hogy beteg a nemzet, halálosan beteg, mert nincs nyelve. Ilyenkor pedig minden mellék kérdéstől el kell tekinteni és csak azt nézzük, hogy az egészséget állítsuk helyre. Hogy mi lett volna, ha a harcot tovább folytatják, nem tudja. De erőszak nem jöhetett volna, mert bizik a király alkotmányosságában és éppen meg van győződve róla, hogy a király hajlott volna meg az alkotmány előtt. Szomorúsággal tölti el lelkét és keserőséggel szívét, hogy e harcuk, amelyet hazafias érzelmeik egész tüzével, szent lelkesedéssel, önzetlennel, becsülettel folytattak, nem érte el a kellő eredményt. Azért az obstrukciót elítéli senkinek sem lehet, mert annak mégis vannak egyes vívmányai.

Először felnyitották a nemzet szemét, megmutatták neki a törvényeket, amelyekkel bevonulhat az alkotmány sánczai közé, hogy onnan követelhesse jogait.

Másodszor visszaszorították a katonai tulajdonokat és pazarlásokat.

Harmadszor pedig megmutatták az egész világ előtt, hogy Magyarország igenis önálló jogállam és nem Ausztria provinciája. (Ugy van! a szélsőbalon.)

A történekből a függetlenségi párt levonhatja a következtetést, ha valamiért elkezd a harcot, azt abba ne hagyja, meg ne retiráljon soha, míg célját el nem éri, mert különben megtöri az ellenzék ellenálló erejét. (Ugy van! a balon és szélsőbalon.) Mi a mostani párt határozatot megtartjuk, de ugyanakkor tessék a miniszterelnöknek is bevédeni ígéreteit. Ennek harmadik pontja, amely a nemzet jogáról szól, még most sincs határozattá emelve. Ha pedig megkövetelik, hogy a függetlenségi párt betartsa határozatát, tessék a miniszterelnöknek is betartani ígéretét. (Ugy van! a szélsőbalon.)

Határozati javaslatot nyújt be, amely tulajdonképpen a Kossuth által betervezett békepontokat és az azokra adott miniszterelnöki ígéreteket tartalmazza. Kéri e javaslat elfogadását, mert ellenkező esetben a párt tagjai feloldozva éreznék magukat a mostani kötelezettség alól. (Ugy van! a szélsőbalon.) A katonai javaslatokat nem fogadja el. (Hosszas helyeslés a balon és szélsőbalon.)

Darányi Ferencz: Az ujonczjavaslatához szól, amelyet nem fogad el.

lehető a baj elhárítására, mondá a jószágigazgató s elbúcsuzván az orvostól, sietett a kíváncsi cselédek kiharancsolni a kastélyból.

II.

A környékbeli embereknek sokat beszélnek a cselédek a kastély urnójáról. Hogy fél mindenki attól a kísértetiesen fehér arcú asszonytól, akit sohasem lehet látni sirni vagy nevetni. Mint oszja az ki rendeleteit hidegen, érzéketlenül s bocsátja el az engedetlenkedőt a harag vagy indulat legkisebb jele nélkül. Sohasem szorul e tekintetben a jószágigazgatójára.

Egy idő óta azonban másról is kezdenek suttogni a cselédek. A jószágigazgató egyetlen fia, aki azelőtt is nagy kegyben állt a báróknál, most visszatért tanulmány útjáról s mindennapos vendég lett a háznál. Az emberek először nem akartak hitelt adni ennek a pletykának. Az a hideg szobor képes legyen valakit szeretni? Gondolatnak is képtelenség. De aztán egy nap azzal a hírrel kedveskedett

a cselédség a falubelieknek, hogy a kastély kápolnájában, ahol eddig csak a requiemeket tartották a megboldogultak lelki üdvéért, ma lesz a báróné esküvője. Ezt már el kellett hinnni annyival inkább, mert egészen rávallott a szívtelen asszonyra.

A kastély fogadó terme az új földesur tiszteletére fényesen ki volt ez este világítva. Az öreg jószágigazgató rendelkezéséből történt ez így, aki legalább ezzel akarta megkülönböztetni a mai napot a többitől. A vacsorán már úgy sem szándékozott jelen lenni, mert mint mondá, halotti torokon nem szokott részt venni. Ez a házasság pedig nem egyéb, a fia temetésénél.

Az új házaspár pedig a templomból hazajövéen egyenesen a vacsorához ült. A szívtelen asszony nem tartotta szükségesnek azt a halottiasan fekete ruháját más öltözéssel felcserélni. Pedig mennyire iszonyodott a férje attól a borzalmas gyásztól, mely ezt az asszonyt körülvette. Eddig sem járt ez más ruhában, de azért egyszer sem gyakorolt rá

olyan különös hatást, mint ma az esküvő napján. A vacsora végeztével azonban mégis erőt vett magán, odament feleségéhez, hogy megcsókolja. A következő pillanatban azonban szinte visszatántorodott. A másik ajk mozdulatlansága még annál a feketeségnél is dermesztőbb hidget árasztott rá. Az életerős huszonhat éves ember lerokadt székére és sirt mint egy gyermek. Oly keservesen zokogott, hogy még a szívtelen asszony sem bírta szó nélkül hagyni.

— Ugy-e megmondtam magának Korcái, hogy keservesen fog bennem csalódnai az esküvő után? Akkor nem hitt s most bekövetkezett az, amit megjósoltam.

— Ne folytassa Edith, — könyörgött a férfi. Az égre kér m, ne folytassa. Hiszen minden szava még mélyebben sebz meg szívemet. Talán csak a beszéd az, mely még a nézésénél is hidegebb. Igaza volt, csalódtam, mert atyám s az orvos intés daczára sem tudtam elképzelni egy élő lényt, akiben ennyi kegyetlenség összpontosuljon. Mert egyben az orvos is csalódtam. Atyám, hogy kegyed nem tud érezni

A szokásos nagy karácsonyi vásár már e hó 1-én megkezdődött, mely alkalommal az összes raktáron levő áruk rendkívül

olcsó árban kerülnek eladásra

Ifj. KOHN SÁMUEL áruházában, Nagyvárad, Bémer-tér. 456

Barabás visszavonja javaslatát.

Szünet után

Barabás Béla, mivel értésére esett, hogy Kossuth Ferenc az újoncjavaslat után ugyanazon határozati javaslatot fogja beadni, melyet ő beadott, a maga javaslatát visszavonja.

Molnár Jenő a javaslat ellen beszélt hosszabban.

Rosenberg Gyula előadó beterjesztette az olasz kereskedelmi szerződésre vonatkozó jelentést.

Elfogadták az elnök azon indítványát, hogy hétfőn ülés legyen.

Lendl Adolf interpellált a buziási közalapítványi birtokok bérletének helytelen kezelése tárgyában.

Berzeviczy Albert kultuszminiszter megnyugtató válaszát tudomásul vették.

† Spencer Herbert.

(1829—1903.)

Az emberi gondolkodás és bölcselkedés történelme a külső és belső világképlet alkotó tényezőit: a maradandót, az állandót, az állományt és a változót, a folyót, a haladót, vagyis a statikai és dinamikai elvet, a logikai és biológiai elvet, ezen elvek harcát tünteti föl az emberi gondolkodás és bölcselkedés rendszereiben. Egyik korszak az elleai iskola, a másik a Heraklit csillagát követi. Spinoza bölcsellete az elleai iskola betetőzése, Spencer a Heraklit elvének kizárólagosságán építi föl nagy szintetizését. Ott az ontologizmus és pantheizmus, itt az evolúció és pandynamizmus üli szédületes orgiáit. Spinoza a létezés és mértani bizonyosság merev gerinczére alkotja dogmatizmusát, Spencer az ismeret viszonylagosságát tanítja, az agnosist hirdeti az ismeret birodalmának ama felére, melyet ismeretlennek (unknowable) nevez. A természet megismerhetőségét törvényeinek ozmánján túl mered a megismerhetetlen, a mi fölött Wierchow kételkedik, a mint Haeckel a természet törvényeinek felfedezései és ezekből való levezetés útján felfedezhetőnek hisz és melyről Du-Bois Reymond közhelyi süllyedt signorabizmusát harsolyozta.

A modern európai gondolkodást egyetlen bölcselő sem hatotta át olyan mélyen, bensőleg és félreismerhetetlenül mint Comte, Darwin és Spencer. Spencer Darwint részben megelőzte, részben tulszárnyalta. A Lamark-

féle leszármazás elméletének a Lyell geológiájában való czáfolása érlette meg benne a meggyőződést a természetes kiválasztás (selection) elmélete iránt, mely elméletet már 1839-ben vallotta és a Lélektan alapelveiben 1855-ben részletesen kifejtette (Darwin, »Origion of Species« című munkája 1860-ban jelent meg.) Még Darwin a kiválasztás és fejlődés elméletét kiterjesztette a szervezeten világrendről a szerves világig, addig Spencer kiterjesztette azt az erkölcsi és társadalmi rendig, mivel a létezés összes jelenségeinek óriási foglalatát, szintézisét alkotta meg a fejlődés alapelvein. Bár alapelveiben már ellentétbe jut Comte rendszerével, más részről szorosan Comte alapeszméihez ragaszkodik. Élesen megkülönbözteti a létben a megismerhetőt a megismerhetetlentől s megkísérli minden megismerhetőnek, vagyis minden töneménynek visszavezetését egyetlen alaptörvényre. Az abszolút létezését nem tagadja, hanem ismeretlennek állítja. Spencer maga egy állítja föl a különbséget, hogy míg Comte agnoszticizmusa negatív, addig az övé pozitív. A pozitívizmus vezető eszméjét ő vezette végig alkalmazván a fejlődés elvét az élő és élettelen világra, a fizikai és erkölcsi életre, az egyéni és társas életre, minden megelőző vallásos, erkölcsös és politikai rendszert egy és ugyanazon általános fejlődés fázisa gyanánt fogván föl és szintézisbe egyesítvén.

Mérnöki tudományokkal foglalkozott. Ifjú korában alig tanult valamit. A mulasztottakat pótolja és a tizenhét éves korában már vasutakat épít. Lyell geológiája érlette meg benne az evolúció alapeszméjét. Londonba költözik és megírja az állami jogok természetes határaitól cikksorozatát, a melyben már fennem lobogtatja az individualizmus zászlóját és az állami beavatkozás korlátját kitűzi. Majd az Economist gazdasági újságnak lesz segéd-szerkesztője és 1848-ban jelenik meg Social States című munkája a társadalmi egysületről. 1848—1858 dolgozik rendszerén, mely idő alatt lélektani tanulmányokat folytat és kiadja A psychologia alapelveit. Rendszerének összefoglaló könyvét két kötetben előfizetők útján akarta kiadni. A First Principles 1862-ben jelent meg, de a vallalat részvét hiányában megakadt. 1867-ben jelent meg A biologia alapelvei című folytatás, de akkor már el volt adósodva. Amerikában gyűjtöttek számára és ott ünnepezték. Közben betegség gyötörte és a hét kötetre tervezett munka tíz kötetre

¹ T. say, that we cannot know the Absolute is by implication, to afferin that thve bis as Absolute. First princ. 268. V. ö. Kozáry Gyula: Korunk Bölcselete. 75. lap.

² Ninetheent Century 1854. jul.

növekedett. Atyja és nagybátyja öröksége is eluszott. Részint anyagi gondok és a nyomtatás költségeinek hiánya, részint álmatlansága és bélbajai miatt a husz évre tervezett munka harminczhat év alatt nyert befejezést és így nem 1850-ben, hanem 1896-ban fejeződött be. A tudományok osztályozása című munkája is e közben jelent meg¹, valamint neveléstudományi könyve. Education intellectual, moral and physical, melyben a hasznosságot, az utilitarianizmust hirdeti a tanítás és nevelés eszményétől és azon elvet proklamálja, hogy maga szerezzen magának kiki tapasztalatokat és így tanuljon meg önmagától alkalmazkodni a társadalom, az élet feltételeihez. A nevelés legfőbb célja a társadalom számára nevelni, mint irodalmunkban Felméry hirdette.

Spencer szerint a mindenség örökös processus, változás, fizikai fejlődés. A Spinoza logikai végső törvénye fizikai mozgás törvényhozás alakjában.

A természet tényeiből, adataiból és nem az emberi gondolkodásból rója össze világlétezését. A mozgás alaptörvényeiből fejleszt ki az élettelen és élő világ nyilvánulatait. A mozgás és fejlődés alaptörvényeit alkalmazza a természet és szellem egész birodalmára. A First principles, a tér, idő, anyag, az erő nyilvánulatait tárgyalja és a vonzás, tasztítás, a statika és dinamika fizikai törvényeire állítja meg. Az élettan alapelveiben az élet szerves törvényeit, a lélektan alapelveiben a gondolkodás, a sociologia (altársadalomtudomány) alapelveiben az emberi cselekvés társadalmi, az erkölcsan alapelveiben az emberi érzés erkölcsi törvényeit vezeti le. A fejlődés gondolatsáinak és vezető eszméjének szigorú s következetes elve uralmát hirdeti a természet és az ember, az egyén és a társadalom világában és az emberi együttélést és együttműködést, mint: az általános és egységes természetörvény egyes részletét, sajátos alkalmazását tünteti föl. Es ezen egységes természetörvény: a fejlődés világtörvénye. A fejlődés Spencer szerint az anyag és mozgás változása a fejlődés és bomlás kettős mozzanata szerint.

A fejlődés legegyszerűbb és legáltalánosabb szempontból tekintve az anyagnak kiépítése (integration) és a vele járó mozzások szétszóródása; a dissolutió a mozgás felvétele és az együtt járó anyagnak szétszóródása (desintegratio.)

Az összetett fejlődés törvényei: A fejlődés minden képzeletet felülmúló időben indult meg, melynek első eredménye a naprendszer keletkezése. Ezen folyamatnak szakadatlan foly-

³ V. o. Comte. Wundt und die Hierarchie der Wissenschaften Julius Kozáry.

örömet sem. Pedig mennyire tud gyönyörködni a saját kegyetlenségében.

— Látja, most sem hisz nekem. Mikor először beszélt nekem szerelemről, én a leghatározottabban visszautasítottam. A második kísérlete szintén meghusult ebben a tekintetben. Akkor ön harmadszor, zselében revolverrel jött hozzám s biztosított, hogy örökre elnémit szívemben minden érzést, ha újból kikosarazom. Emlékszik mit mondtam akkor önnek? Kornai! maga nem hisz, hogy akadjon nő, a ki ne tudjon szeretni. Meglássa ez a kételkedése egy egész élet boldogtalanságába kerül önnek. Erre kivette a revolverét s én, — igent mondtam. Tettem volna-e ezt, ha gyűlölém, vagy ha kegyetlen lennék magához? Nem hagytam volna-e akkor megtenni azt, amit akart? Higyen legalább most nekem, ha azt mondom, — én nem gyűlölöm, csak nem tudom szeretni.

Oly meggyőzően beszélt a szivtelen asszony, hogy Kornainak lehetetlen volt hitelt nem adni beszédjének. . . Már szinte azt hitte, hogy az ő nagy fájdalma életet tudott verni ebbe a rideg márványarcba, de egy pillantás a felsége szemébe kiábrándította e tévhitéből. S ettől a percztől fogva nem is csalódott többet. . .

III.

Kornai egy este szokatlan későn érkezett haza. A késő idő dacára azonnal felkereste nejét, aki már pihenni készült.

— Bocsásson meg Edith, — szólítja meg komor, bátoros hangon — hogy nyugalmában pár pillanattig zavarom, de nem sokkal előbb oly nagy csapás ért engem, amely ugyszólván testileg-lelkileg teljeseen összetört s ez az állapotom legyen mentése annak is, ha talán kíméletlen lennék ez alkalommal kegyed iránt. Ha tudnám, hogy fájdalmat okozok ezzel, ugy inkább magamba fojtanám a keserűséget, amint azt tettem egy egész életet keresztül. De hát éppen ez az élet győzötttetett meg arról, hogy kegyednek lehetetlen fájdalmat okozni.

— Ne kezdje el ismét Kornai ott, ahol husz-huszonkét év előtt elhagytuk. Önnek fájdalmas lenne a visszaemlékezés, nekem pedig nem lenne más, mint egy hosszú elbeszélés.

— Igaza van. Rövid leszek tehát, amennyire jelen állapotomban rövid tudok lenni. Különböben minék is ismételném, amit kegyed ugyis jól tud, hogy volt egy fiunk, aki nem élveze az anyai szeretetet, akinek azonban még sem létezett számára más nő, mint az édes anyja s aki most feldobozta magát az előtte legszentebb becsületéért.

Kornainé testében valami rázkódtatás futott végig. A férj nem vette azt észre, földre sűtött szemekkel, elgondolkozva folytatta beszédét.

— A kaszinóban több szomszédos birtokos beszélgetett a többi közt a mi családukról is. Azok persze annak tulajdonítják, hogy távol tartjuk magunkat tőlük, hogy mi ketten nagyon

szerejük egymást. Erre azután egyikük felhozott valami régi pletykát is, mintha közöttünk már az öreg báró életében benső barátság létezett volna. Nem vették észre, hogy a fiunk már jó ideje kihallgatja a beszédüket.

— S mi történt aztán?

— A továbbiakban már csakugyan rövid leszek, — viszonzá kalapját kezébe véve Kornai. — Elek kihivta az illetőt, aki a legjobb pisztolylövők egyike. Most már csak egy halott utolsó szava az volt, amit nem kegyed, hanem a cselédek tanítottak meg velem. »Anyám, édes anyám!«

Kornai e fájdalmas visszaemlékezésre eltakarta zsebkendőjével arcát s néhány lépést tett az ajtó felé.

Egy tompa zuhanás visszafordulásra kényszeríté s midőn odasietett, hogy nejt felemelje, akkor már a szivtelen asszony szájából patakzott a vér. . .

A Kornai-kastélyban pedig ezentul változatlanul folyt az élet. Nem hozott változást még az a szőke kis fiucska sem, akivel alig két évre a házasság után örvendeztetette meg Kornainé az urát.

A kis fiu pedig felnőtt, elvégezte tanulmányait és még nem ismerte az anyai csókot.

tátása az ember s öntudatnak kifejlődése. A fejlődés folyamatának törvényei: 1. Az anyag összetömörül, és a vele kapcsolatos belső mozgás szétszóródik a környezetben. 2. Ugyanezen időben az egynemű (homogen) mindinkább különemű (heterogen) elemeket fejleszt. 3. A határozatlan alakú egész és részek mindinkább határozott alakot öltenek. 4. Az egyes részek egymásra hatása, a részeknek működése határozottabbá, de egyúttal törvényesebbé válik. Ezen törvényeket az erőmegmaradás törvényéből vezeti le.²

Minapában jelent meg »Facts and Comments« című utolsó kötete. Maga is hatyudalának mondotta, mert a következő szavakkal adja át utolsó kötetét 1902 márcziusában Brighton-ban: »The volums herewith issued I can say with certainty will be my last.« Szól a lélekjelenlétéről, a zene eredetéről, az ész és értelem konfliktusairól, nagy emberek értékéről, az irányról, nyelvtanról, a skepsis és hit ellentétéről. Utolsó kérdések alatt záró következtetéseit tárja fel. Fejezeteket ír a hazaszeretetről, párturalomról, imperializmusról és rabszolgaságról, új-barbarizmusról, sport és tornáról, barbár művészetéről. Ezen fejezetek Anglia viszonyait illetik és különös hévvel és szenvedéllyel támadja Chamberlain imperialisztikus politikáját. Az individualizmus előharcosa marad mindig.

A napokban hunyt el az emberi nem egyik legnagyobb gondolkozója, Anglia második great old man-je. Mig rendszerének kritikai méltatását következő alkalomra hagyjuk, már most is kijelenthetjük, hogy bármily ellentétben áll is rendszere a keresztény bölcséleti eszmékkel, jóakarát, nagy elméletét, szívós, következetes jellemét, emberi nagyságát, melyet sem a hízelgők dicőenekei el nem kábitottak, sem a támadók kitzított céljától el nem tántoríthattak, elismerjük. Oszintén kereste az igazságot. »Vitam impendere vero!« tiszteletreméltó foglalkozás, nemes szenvedély, még ha az igazság csak egy tör-dékét láttuk is meg in enigmate, vagy tévedtünk. Az anyagelvtéség vádját hatyudalában a 109. l. a Psychologia alapelveinek 63 §-ára hivatkozással iparkodik elhárítani magától, a hol azt mondotta: könnyebb az anyagot a szellemből, mint a szellemet az anyagból levezetni, ami egyáltalában lehetetlen.

Egész életében meghódolt a nagy ismeretlen előtt, kit rendszerébe nem tudott beleilleszteni. E kérdés élete végén is győtri és az evolúció végső szavau hirdeti, hogy a végtelen tér megelőz minden fejlődést. »We are obliged to recognize there as having belonged so Spece from all eternity.« (212. l.) Bus resignációval érzeleg a 82 év-s öreg a végtelen kezdet és ok nélkül való tér istensége előtt, mely benső megilletődés és félelem hurjait rezegteti szívében. Mindent nem lehet tudni. A hívő lélek Is-en félelmén kezd, kinek jelenlétét tudja és érzi élte minden pillanatában és olvassa a természet és szíve, a lélek és társadalom könyvében; a tudósi Faust tudásvágyával és »hackeli empa, vidi progrediamur«-val kezd, végtelen fájd szomorúság és resignáció sajtolta sóhaj-tással és lelkendezéssel végzi mint Wagner, mert hiányzik szerelem- és lélekvilágából az ouverture és a finale: az a és az u, a kezdet és a vég; Isten. Spencer oszintén kereste az igazságot és hatyudalának végső mőkordjai arra engednek köve kezdetni, hogy a gondolatrendszerének és nagy synthesisének symphoniája nem épült föl ös-zhangzaton, harmónián, a létezés, a valóság harmóniáján. Elméjének utolsó villanata, szívének utolsó dobbanása tán felemelkedett ahhoz, ki az örök igazság.

Folyton fűrkésző lelke megayugodott s most az általa sokáig tagadott természetfölötti világból szemléli a világfejlődés képletét, melynek intézője az isteni gondviselés és vezérlő csillaga az egyház.

Kapisztrán.

² Evolution is an integration of matter and concomitant dissipation of motion, during which the matter passed from an indefinite, incoherent homogeneity a definite, coherent homogeneity, and during which the retained motion undergoes a parallel transformation.

Gyermekotthonok.

Az állami gyermekmenhelyeket minden nagyobb provinciában felállították már. Városunkban is van ilyen gyermekmenhely, mely az elhagyott gyermekek védelmére szolgál. Ilyenforma gyermekotthonok létesítését beszélte meg tegnap délután tartott értekezletén az újvárosi fiúiskola tanító testülete *Vaday József* igazgató elnöklése alatt.

Sok gyermek van különösen a községi iskolákban, a kiknek téli időben az iskola mindentük. Ez ad nekik meleg szobát, csizmát és ingyen ebédet; jószívű ember barátok és egyesületek támogatásával. Apjuk anyjuk egész nap munkában van, ha haza megy sem talál mást, csak üres, hideg szobát. Ott akar tehát maradni az iskolában. Am a gyermekek felügyelet nélkül vannak s így az utcára kerül, ahol 10-től 1 óráig bizony-bizony csak rosszat lát, hall és tanul s felnöve a rovott multu egyének számát szaporítja s a börtönlakók statisztikájának gyarapításához járul. Ez tehát társadalmi baj; a melyen a társadalomnak kell segítenie.

Az újvárosi tanítótestület azt a javaslatot terjeszti be az iskolaszékhez, szereljen fel az ilyen gyermekek részére minden csoportnál egy-egy tantermet, lassa el azt a szükséges eszközökkel s a gyermekek felügyeletéről kisegítő tanítók által gondoskodják, a kik ezekre a gyermekekre felügyelnének, dolgozataikat elkészítenék játékaikban részt vennének stb. stb. szóval állandóan velük lennének, a mit egy olyan tanító, a ki d. e. is, d. u. is el van foglalva, legjobb akarata mellett sem tehet meg; 10—2 óráig. Az illetők azután alkalom adtán a csoportnál a kisegítéseket is eszközölhetnék, a melyre a város ugys elkölt évenként 2—3000 frtot.

Az életrevaló eszme megérdemlené, hogy városunk társadalmá és vezéreibei komolyan is foglalkozzanak vele és a tanító testületnek, a mely a baj orvoslására módot ajánl, segítségére legyenek esetleg az iskolaszékben is, a mely rendkívüli gyűlésében foglalkozzék vele, mert mire hivatalosan rák rül a sor, addigra Isten segítségével egészen kitavaszkodunk.

(—rs.)

UJDONSAGOK.

Katholikus Szabad Liceum.

Folytonos haladás: ez a katolicizmus jel-szava, a melyet nem czégértül, hanem irányelv-ként használ, nem kürtöl, hanem követ.

E jelszó nevében indult meg a Katholikus Kör kebelében a szabad liceumi előadások sorozata. Szerényen kezdte a kör, csak néhány ünnepélyvel, melyeket mindössze a kör szelleme és izlése fűzött egybe, minden további kapcsolatot nélkül. Ez ünnepélyek aztán a közreműködők buzgalma és a közönség lelkes pártolása folytán túlnőttek az eredeti szerény határokon, szorosabban kapcsolódak egymáshoz s most már Nagyvárad szellemi életét a katolikus szabad liceumi előadások nélkül hiányosnak kellene mondanunk.

Az idén harmadik sorozata kezdődik ez előadásokkal; ma van az első matiné. Nagyszabásu, érdekes kezdés. Jogakademiánk tudós tanára, dr. *Hoványi Gyula* fogja mélyen járni s mégis rekdívül érdekes és élvezetes előadásban fejtegetni a kereszténység és az evolúció közti viszonyt. Korunk egyik fontos kérdése ez, a modern viták álladó anyaga s *Hoványi*

hozzászólása bizonynyal nagy érdeklődést fog kelteni.

Másik kiváló szereplő *Brocken Béla* zongoraművész. *Brocken Béla* Nagyváradon szándékozik letelepedni, később nagyszabásu hangversenyt is fog rendezni, ez a fellépése tehát egy leendő művész polgártársunk bemutatkozása lesz.

Az ünnepélyt megnyitni és berekeszteni a legszebb virágkoszoru: a kis leányok énekkara fogja *Nevorall István*, e kitzűnő zenetanár vezetése alatt.

Az ünnepély a prem. r. kath. főgimnázium dísztermében, d. e. 11 órakor kezdődik.

A kibocsátott meghívók szövege és a teljes műsor a következő:

A nagyváradai Katholikus Kör 1903—1904. folyamán a *katholikus szabad liceum* előadásainak harmadik sorozatát rendezi, mely előadásokra kívül czimzett urat és b. családját tisztelettel meghívja

Az elnökség.

A meghívó valamennyi előadásra érvényes és kívánatra felmutatandó.

Az előadások sorrendje és részletes műsora a tul-ó oldalon olvasható.

Valamennyi előadás a prem. r. kath. főgimnázium dísztermében tartatik meg: a matinék d. e. 11 órakor, az estélyek d. u. 6 órakor kezdődnek.

Műsor:

I. Decz. 13. Matiné.

1. Mozart: »Hymnusz«. Eneklit az Orsolya-zárda tanítónőképezdéjének növendékei *Nevorall István* vezetésé alatt.

2. »Kereszténység és evolúció«. Előadja *Dr. Hoványi Gyula*.

3. a) Liszt: »Rigoletto«;

b) Liszt: »Spanyol rapszódia«. Zongorán előadja: *Brocken Béla*.

4. Baumgarten: »Hazám«. Eneklit az Orsolya-zárda tanítónőképezdéjének növendékei.

II. Jan. 6. Matiné.

1. Versek. Irta és felolvassa *Dutka Akos*.

2. Szent Norbert életéből. Előadja *Novotny S. Alfonz*.

3. Szoprán-szólo. Eneklit: *Pop Aurélné*, zongorán kíséri: *Tutsek Ferenczné*.

III. Jan. 24.

1. Humoros szavalt. Tarja: *Krasznay Andor*.

2. Székely: »XI. ábránd«. Zongorán előadja: *Flopu Lucia*.

3. A boldogságról. Előadja: *Kozáry Gyula*.

4. Komoly szavalt. Tartja: *Dr. Szolnok János*.

IV. Febr. 2. Matiné.

1. A keresztény szeretet művei Nagyváradon. Irta és felolvassa: dr. *Vucskics Gyula*.

2. Hegedű-szólo. Előadja: *Frankó Sándor*.

3. Pázmány Péter. Irta és felolvassa dr. *Kováts S. János*.

V. Febr. 14. Matiné.

1. Előadás. Tartja: dr. *Némethy Gyula*.

2. Női tercett.

3. Előadás. Tartja: *Zivuska Jenő*.

VI. Febr. 25. Böjti estély.

1. Női quartett.

2. Böjti előadás.

3. Komoly szavalt. Tarja: *Popity János*.

VII. Márcz 10. Böjti estély.

1. Zongorajáték, négy kézre. Előadják: *Dániel Lajos* és *Lisztó*.

2. Böjti előadás. Tartja: *Halász Gyula*.

3. Tenor-szólo. Eneklit: *Rózsa Ambrus*.

VIII. Márcz. 24. Bóji estély.

1. Szavalat. Tartja: *Keszler* Edéné *Kápolnay* Juliska.
2. Bóji előadás. Tartja: *Pálffy* Béla.
3. Szavalat. *Keszler* Edétől.
4. Vonós négyes. Előadják: *Szamaszka* Ernő, *Réz* Mihály, *Mazalik* József és *Frankó* Sándor.

IX. Apr. 14. Záróünnepély (estély).

1. Enek. Előadják az Orsolya-zárda tanítónőképezdéjének növendékei.
2. Szavalat. Tartja: *Tóth* Elek.
3. Szónoki beszéd. Tartja: dr. *Prohászka* Ottokár.
4. Rákóczi-induló. Eneklük az Orsolya-zárda tanítónőképezdéjének növendékei *Nevorall* István vezetésével.

TAJÉKOZTATO.

Decz. 13. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Jan. 6. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Jan. 10. Az új városház megnyitó ünnepe.
Jan. 13. Jogászbál.
Jan. 24. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 2. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 6. Katholikus bál.
Febr. 14. Kath. Szabad Liceum matinéja.
Febr. 25. Kath. Szabad Liceum bóji estélye.
Márcz. 10. Kath. Szabad Liceum bóji estélye.
Márcz. 24. Kath. Szabad Liceum bóji estélye
Apr. 14. Kath. Szabad Liceum záróünnepélye (estély: Prohászka Ottokár dr. szónoki beszédével.)

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauchpark) nyitva minden vasárnap és ünnepnap d. e. 10 órától fél 1-ig és d. u. 8-5-ig 10 krért Kedden és csütörtökön d. u. 8-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

* **Requiem Szaniszló püspökért.** Boldog emlékü *Szaniszló* Ferencz volt váradi püspök emlékét hálás kegyelettel őrzik Nagyváradon. Halálának évfordulója alkalmából holnap, hétfőn délelőtt 10 órakor gyászmise lesz a nagyváradi kapuczinus atyák templomában.

* **A polgármester munkában.** Nagyvárad polgármestere nem a csiblonos polgármesterek közül való. Van invenciója, vannak eszmái, terveit végre is tudja hajtani. Teljesen önállóan intéz mindent. Kegyenczek és kémekek nem érvényesülnek a regime-je alatt. Eszrevesz a városi ügyek territóriumán mindent szemével. A postát mindennap maga bontja fel és átvessza egyenkint a magisztrátus leveleit, akár szarkalábbal írták, akár kalligrafiai remek is azok. Így aztán fogalmat alkot az összes ügyosztályok ügyeiről. Az egyes aktákra ráírja kék czeruzával rövid megjegyzéseit, melyek lakonikus rövidke, mint a tábornoki parancs. Igen figyelmesen ellenőrzi a polgármester az ő közegeinek munkásságát is. Jellemző fiom érzékére, hogy mióta a hivatalok nagy része az új palotába átköltözött, utjába ejti az új városházát, ott helyet foglal egy-egy tanácsos szobájában és aláírja a folyó ügyeket. Ezáltal a két városháza közti közlekedést is feleslegessé teszi, de az ügyek elintézését is gyorsítja. A polgármester tehát nemcsak hazajáró, de előre kísértő vagyis amolyan Janus arcú szellem. A dicséreteket és ezünetet bizony nem nagyon spendirozza *Rimler* Károly, még úgy sem mint elődje, de humánus legalább, ez tagadhatatlan. Alatta megszűntek a napszámmal vetekedő napidijak; 60 krajczárra egy embert sem nevezett ki a városhoz. Sőt esetet tudunk arra is, hogy sajátjából apró kölcsönökkel vagy segélyvel segített ki egyes megszorult alkalmazottakat, a kik megelégedését bírták. Az új városháza megnyitása küszöbén, midőn a város egy új korszakhoz éri, aktualitásuknál fogva alkalmoszerűnek tartottuk ezeket az apróságokat megírni a város első hivatalnokának jellemzésül.

* **Lesz-e Deák-ünnepély?** Ez évben ünnepelte az ország *Deák* Ferencz születésének századik évfordulóját. Budapest székes főváros nagyobb szabású emlékünnepélyt a vidéki törvényhatóságok, köztük Nagyvárad városa is részt vett kiküldött tagjai által. A vidéki törvényhatóságok legtöbbször azonkívül külön is megünnepelte a haza bölcsének emlékét. Nagyvárad város közgyűlése, amikor elhatározta, hogy Budapest főváros ünnepségén képviselteti magát, kimondta azt is, hogy *Deák* Ferencz emlékére ünnepélyt rendez. Alig pár hét múlva kijövünk az esztendőből, de a Deák-ünnepélynek még semmi híre nincs. A közgyűlés határozata pedig kötelezi a város tanácsát, hogy az ünnepély megtartásáról intézkedjék. Agyonhallgatni a dolgot nem szabad. Eppen így vagyunk a *Rákóczy*-ünnepélyvel is. Azt hisszük, hogy a polgármester talál módot a közgyűlés kegyelet és hazafias határozatának végrehajtására.

* **A villamos lámpák elhelyezése.** A villamos közvilágítás berendezése ellen sok panaszt kapunk, különösen arra nézve, hogy a kisebb utcákban nagyon távol vannak a lámpák s a fényük igen gyenge, korántsem olyan, mint a város belső részein. Ez utóbbi igaz, amint arról bárki meggyőződhetik. A lámpák elhelyezése azonban még nem végleges, amennyiben a város az átvétel után szaporítani fogja a lámpákat a szükséghez képest, s így legalább ez idő szerint még nincsen ok a bizalmatlanságra. Az ivlámpák elhelyezésére vonatkozólag azonban van némi megjegyzésünk. A Fő-utcán kívül a Szent László-tér mellett levő utcákat pazarul ellátják iv-lámpákkal, de a távolabb fekvő részekben ilyen lámpát nem lehet látni, pedig vannak olyan terek és forgalmi pontok, ahol igen szükséges volna egy-egy ivlámpa. Ilyen hely a v-velencei templomtér, ahova egész sereg utca torkollik s azonkívül közúti vasúti közlekedés szeli át a teret. Ennek a térnek egy alkalmas pontján felállított ivlámpa szolgálatot tenne a közönségnek. A közvilágítás célja pedig éppen ez.

* **Meghalt a fia után.** Mintha csak a hajdankor rettegett Nemezeise, a bosszu Istene sojtana kezével némely családát. Nem elégszik meg egy áldozattal, hanem végpusztulást hoz arra a helyre, a hova lép. Az ifju kora tavaszán tragikus belesetnek áldozatul esett *Sztringó* János hozzátartozóival is közös ez a végzet. Még meg sem száradtak a rögök az ifju *Sztringó* sírhalmán, már is új sirt ásnak mellette s abba bele fektetik apját, mert rövid időn belül újra találkozott: az örökkévalóságban. Mikor a hírből a fiatal *Sztringó* az apai házhoz beköszöntött, az anya fektet nagy beteg s azt látták, hogy kedvenc fia sorsában ő fog előbb osztozkodni. S ime, a komoly, erősnek látszó apa, aki emberfeletti erővel fojtotta el érzéseit a gyász napjában, egyszerre megtört lelkében s ma már halott. Várad-Velenczén általános a részvét a sorsujtotta derék család, vagyis a férjét és fiát veszített szegény asszony iránt. Az öreg *Sztringó* hétfőn fogják örök pihenőre helyezni fia szomszédságába.

* **Költözködés a városházán.** Már jó ideje tart a városi hivatalok költözése a Körözs melletti új fényes otthonba. A hivatalok zöme már elhelyezkedett a közös tető alatt s félig-meddig meg is melegedett a új fészekben, a jövő héten mint egy megkészt utócsapat fogja követni társait a központ; u. m. a polgármesteri hivatal, a számvétség, árvaszék és a pénztár. Ezt a terminust azonban be nem várva tegnap is utra kelt egy kis csapat, a *Komlóssy* József gazdasági tanácsos ügyosztálya s kirepülve a régi tisztos oduból, elment szállást csinálni a többinek előre. Tegnap szál-

litották át a régi városháza irattárának legnagyobb részét is, sok szekérre menő akta tömeg, melyek legnagyobb része a levéltárban lesz elhelyezve. A közig. irattárban csak az 1901 óta keletkezett iratok maradnak. A városi adóhivataltól szintén leadják a levéltárnak a régebbi adókönyveket egész 1897-ig. Így tehát kiálszik pár nap múlva az élet a sok vihart látott városházán, mely megkapja a jelenkortól végre az obsitot s csendes lethargiában várja az elmúlást, míg ugyanakkor a diszes tornynyal ékes új székházban megindul a város egységes új szervezetében az új vérkeringés és új éra.

* **Lopások.** *Deák* Mária, Vitéz-utca 612 szám alatt lakó zsákvarrónó két szép hizott libával fizette meg feledékenységét. Ugyanis az udvaron levő ketreczet, melyben két hizott liba volt elhelyezve tegnap éjjelre nem zárta be, s valami szemfülés tolvaj felhasználva az alkalmat, a két szép hizott libát kiemelte a ketreczről s tovább állott. — *Gábor* János építőmester Temető-utca 9. sz. a. levő lakása zárokamarájából tegnap ötven korona értékű szalonnát loptak el. Mindkét lopás tettesének kézrekerítése iránt a rendőrség megtette a kellő intézkedéseket.

* **A karácsonyi vásár.** Mult heti számbunkban már megirtuk, hogy december 20-án ismét karácsonyi vásárt rendez az árvaház nő választmánya, melynek skere előre láthatólag felül fogja mulni a tavalyit is. A színes plakátok melyek felhívják a sétáló publikum figyelmét a vásárra, már megjelentek a hirdető táblákon, a rendező hölgybizottság pedig — élén az árvák érdekeit mindenkor szíven viselő özv. *Des Echerolles Kruspér* Sándorné urasszony-nal — fáradhatatlanul buzgalkodik a vásár rendezésén. Az idei vásár teljesen hasonló lesz a tavalyihoz, a mennyiben december 19-én szombaton d. u. lesz az előzetes megnyitás s december 20-án vasárnap d. e. 10 órakor kezdődik a tulajdonképeni vásár. A vásár tömeges látogatása folytán előáll tolongás elkerülése céljából a rendezőség megfelelő intézkedést tett. A vásáron mindenféle ételmi és iparcikknek fognak elárulni, melyeket a nemes szívű emberbarátok fognak a vásár céljaira adományozni. A rendezőség ez uton is ismételtlen kéri a közönséget, hogy a bármi néven nevezendő s értékesíthető adományaikkal segítsenek a jótékony célt előmozdítani. Az adományokat a rendezőség decz. 18-tól kezdve a Fekete sás szálloda e célra kibérelt helyiségébe kéri küldeni s a beérkezett adományokat a hírlapok útján köszönettel fogja nyugtázni.

* **Megkóstolta a marólugot.** *Vékony* Juliska, 11 éves helyi illetőségű leányka egy Szent János-utcán lakó magán hivatalkői családnál szolgál. A kis Juliska, mint megannyi bohó naiv cselédleányka utóbbi időben sokat hallott azon szerencsétlen társairól, kik nehézséggel találták a földi élet terheit s a halálban kerestek menedéket, legtöbbször marólug segítségével. Kíváncsisága annyira nem hagyta a Juliskát nyugodni, hogy tegnap ebéd után az asszonya által surolás céljára kiadott egy pohár marólugot megkóstolta. A fiatal leány belsejében mindjárt fájdalmakat érzett s segítségért kiáltott. Először asszonya azonnal tejet adott a leánynak, a mi a méreg hatását némiképp ellensúlyozta. Mindazáltal a kíváncsi leányt a kórházba kellett szállítani, hol gondosan ápolják.

* **Szaporodnak a választók.** A jövő évi választók névjegyzéke valószínűleg jelentősebb lesz, mint a folyó évi, amennyiben könnyen megeshetik, hogy 1904. évben képviselőválasztások lesznek. A politikai viszonyok újból bizonyos mértékig megnyitották az új miniszterelnök — mint nyíltan kijelentette — nagy hajlandósággal bír a képviselőház feloszlása iránt. Nagyvárad

város jövő évi választóinak névjegyzéke még azért is különösebben érdekelheti a közönséget mert az 1904. év végén a törvényhatósági bizottsági tagok felének megbízatása lejár s így az 1903. év november hónapjában általános városatya választás lesz. A jövő évi választók névjegyzéke szaporodást mutat, amennyiben 217 választóval több van felvéve, mint az 1903. évben. Legnagyobb a szaporodás Várad-Ujvároson, ahol 161 szavazóval több lesz, mint most van, míg Váralján és Csillagvároson spadt a választók száma. Az összehasonlító kimutatás a következő:

	1903.	1904.	+ több - kevesebb
Olasziban	1421	1500	+ 79
Ujváros-Külváros	1083	1244	+ 161
Váralja	392	352	- 30
Velence	173	182	+ 9
Csillagváros	50	48	- 2
	3119	3336	× 217.

* Itt a nagyvásár. Bár régi jelentőségükből sokat vesztek a forgalmi eszközök s az ipar- és kereskedelem fejlődése folytán az országos vásárok, mégis nagyon megváltozik a város képe az ilyen sokadalmak napjaiban. A vidékiek tömegesen jönnek be kocsin és gyalogszerrel s megélnéknélnek a vásártéren környékén levő utcák. A nagyvárad téli országos vásár holnap és holnapután lesz. A sertésvásárt már megtartották pénteken és tegnap, de nagyon gyenge eredménnyel. Kevés volt a felhajtás s a kereslet is nagyon alacsony, a magas árak miatt. A szegény ember ilyenkor szokta beszerezni egész évre a zsirozóját, de ez évben olyan drága a sertés, hogy csak nagy bankóért lehet hozzájutni. Az élő sertés ára, a szokásos u. n. apadót leszámítva, 1 korona és 1 kor. 20 fillér között van, különként. — A holnapi és keddi kirakó, országos vásár forgalmasnak ígérkezik. Az országos vásár miatt az üzletek ma, vasárnap nyitva tarthatók.

* Lucza napja. Ma van Lucza napja, mely híres nap e hazában, mint minden babonás bolondság napja. Csak elsorolni is nehéz volna ezt a sok, de annál kevésbé kedélyes, inkább ostoba babonát, melylyel visszaélnék ezen a napon. Luczia szent nő volt, ki életét adta oda azért a hitért, melyet durván megsértettek azok, kik emlékünnepeit babonáskodásra használják.

x **Katonazene.** A »Fekete Sas« éttermében a 37-ik gyalogezred ma este válogatott műsorral hangversenyt rendez. Kitűnő ételek és italokról gondoskodva lesz. 541.

x **Ma már mindenki tudja,** hogy városunk legelőnyösebb bevásárlási forrása *Wallerstein Fülöp Fiai* nagyáruháza (Nagyvárad, Bémer-tér), hova bizalommal fordulhat mindenki szükségleteit beszerezni. Mi részünkről ez uton ajánljuk olvasóközönségünk szíves figyelmébe. Bővebb felvilágosítással szolgál a cég lapunk mai számában közölt hirdetése.

x **Legnagyobb ellenségeink** a hideglelés (láz), köhögés és gyomorhajtás, mert ezekből keletkeznek a többi betegségek. Ezen bajok ellen számtalan szer ajánlatik, többnyire a titokzatosság leple alatt. Ezek az u. n. titkos szerek, melyek használata nem ajánlatos. Jurisics Péter pakrácsi gyógyszerésznek sok évi fáradságos és költséges kísérletei alapján sikerült oly szerkeletet készítenie, melyek a lázt, köhögést és gyomorhajtást megszüntetik s így más betegségek gyomorhajtást megakadályozzák. Ezen szerek, melyek keletkezését, tanár által lettek kipróbálva és ajánlva állsokk értük a nyilvánosságot, sőt ellenkezőlegvadász tőlük Jurisics Péter pakrácsi gyógyszerész kal kir. vegytani intézetnek lettek bemutatva vizsgálat céljából. Aki tehát Jurisics Péter pakrácsi gyógyszerész szerait használja,

előre biztos abban, hogy nem ártalmas titkos szerrel használ, hanem olyat, melynek jóvalta kipróbálva és ajánlva lett. — Szolgálatot véltünk teenni t. olvasóinknak, a midőn figyelmükbe ajánljuk Jurisics Péter pakrácsi gyógyszerész hirdetését és különösen annak világhírű pakrácsi cseppjeit. 460.

SZÍNHÁZ.

HETI MŰSOR:

Hétfő: Aranyvirág új operett.
Kedd: Koldusdiák operett.
Szerda: Leár király, dráma.
Csütörtök: Pillangó kisasszony. Szép Galathea operett.
Péntek: Sötétség, új színmű.
Sombat: Aranyvirág, új operett.
Vasárnap: d. u. A bajusz. este A sárga csikó, népszínmű.

Aranyvirág.

A Bob herczeg győzelmes szerzői triumvirátusából csak ketten maradtak az Aranyvirág szerzőiül: Martos és Huszka, de a siker még negyedrészénél is kevesebbre szállt alá. Budapesten a *Beöthy* László színházában *Fedák Sári nem* tudta feljebb vinni 25 előadásnál: Bob herczeg tüneményes sikere után nagyon nagy visszamaradás.

Nincs rajta mit csodálni. Az operett a Király-színház megnyitására: megrendelésre készült, postamunka volt, nem lehet a siker sem tartósabb, mint amennyit postán, az újság-reklámmal meg lehet rendelni. Fedák Zsazsa kedvéért a Budapesti Hirlap nagydobjával öszszecsalogatott közönség megnézi néhányszor, de mikor a saját véleménye után kellene indulnia, akkor szépen — otthon marad.

Nagyváradon már az első előadáskor az volt a vélemény az Aranyvirágról, hogy bizony kevés abban az arany is, a virág is s a mi virág van, az is idegen kertből került bele. Megszoktuk ma már a remniszczenziákat az operettekben, de az Aranyvirág ezen a téren az eddigieket felülhaladja. Emez egy kétes értékű kiválóságán kívül egyébbel nem is tündökölt. Egy fölötté jőzön embernek akarna a költői kedélyeskedése lenni. A költőiség jőzön terjengősségbe árad szét s elérkezik ezzel mozgalmassága daczára a darab a siker megölőjéhez: a bosszantó ürességhez.

Üres, bosszantó darab pedig, főleg operett, önmaga mondja ki a saját lesújtó kritikáját. Szegény Aranyvirág is megcselekedte ezt s hálára kötelezte a kritikust, kit felmentett a lekritizálás kellemetlen kötelessége alól.

A darab meséje — ha ugyan mesének lehet nevezni — egy szeszély, egy gyöngöczérnaszál. Két amerikai milliárdos, egy hölgy meg egy ur, nem szeretik egymást, de jegyesek s együtt utaznak, hogy az unalmat felejtésük s öszszeszekjanak. Nápolyban egy bohó tánczos-párral találkoznak s a missznek kedve támad 24 órára a tánczosnővel, Aranyvirággal cserélni. Tetszik a tréfa Aranyvirágnak is és ezzel megindul a félreértések sorozata. Végül a milliárdos ur egészen belebolondul Aranyvirágba, vinné magával Amerikába, a missz viszont Aranyvirág szerelmes Beppóját zárná örömmel karjaiba akár Amerikáig — de letelt a 24 óra, Aranyvirág ismét visszaöltözik tánczosnői ruhájába s az amerikaiak hosszú orral mennek hajójukra, Aranyvirág pedig boldogan dől Beppo keblére. Miért oly későn... sőt hajtott fel a közönség s hogy taps is legyen, hálásan megtapsolta a legördülő függönyt.

A két fő női szerepért készült az operett s így természetesen e két szerep alakítójaé a dicséret javarésze, *Parlagi* Kornélia a cimszerepet jobb sorsra érdemes kedvességgel játszotta. Csinos éneke, sikkes táncza, izléses öltözékei más darabban sokkal nagyobb sikert jelentettek volna. *Ruzsinszky* Ilonát feszélyezte kissé, hogy szerepében táncz is van, de gyönyörű éneke, főleg egy betétszám a missz szerepét is első helyre emelte. *Bérczi* ezuttal jó kuplékat kapott szerepében és komikumát is érvényesíthette. *Horváth* Kálmán (Beppo) Parlaginak volt méltó partnere, két kisebb epizód szerepben pedig *Szöke* Sándor komikus alakítása s *Agnelly* Irén ügyes táncza aratott tetszést. Szokott sikere volt *Deési* Alfrédnek is.

Dr. K. A.

Kis szökevény. Ez a kedves zenéjű operett kerül ma vasárnap délután félhét órák mellett színe a színházban *Haller* Irmával a fő női szerepben. Kivüle: T. Pogány Janka, Benkő Jolán, *Agnelly* Irén, *Horváth*, *Bekeffy*, *Bérczi*, *Perényi* stb. játszanak még jelentősebb szerepeket.

Aranyvirág. Martos-Huszka operettjének ma van a második előadása a Szigligeti-színházban a fő szerepeket ugyanazok játszák akik a tegnapi premieren.

Szigligeti-Színház.

Folyószám 73.

Bárletszám 70. (páros.)

Ma, vasárnap 1903. december 13-án:

Délután 3 órakor fél helyárrakkal:

Kis szökevény.

Operette.

Este 7^{1/2} órakor rendes helyárrakkal:

Aranyvirág.

Operette.

S Z E M É L Y E K.

Potyoviev Danilo herczeg — Deésy Alfréd
Beppo, hajóslegény — Horváth Kálmán
Aranyvirág, utcai tánczosnő — Parlagi Kornélia
Stone Ellen — amerikai — Ruzsinszky Ilona
Gauld Harry) milliomosok — Bécezy
Egy tapasztalatlan ifju — Szöke
Meridon Lize — — — Agnelly Irén
Fogadás — — — — — Bognár
John, Gauld Harry inasa — Sziklay Miklós

HELYARAK: Nagypáholy 14 korona. Földszinti és első emeleti páholy 12 kor. Másodemeleti páholy 8 kor. Zsolye 3 kor. Korszék 2 k r. 40 fill. Tálalás, 2 kor. Erkélyülés 1-ső sor 1 kor. 20 fill. középső 2-ik sor 1 kor. Erkélyülés oldal 2-ik sor 80 fill. II. emeleti zártzék 60 fill. Földszinti állóhely 1 kor., Diák és katonajegy a földszintre 60 fill. Karzati állóhely 40 fill. Egy szinlap 20 fill.

Jegyek előre válthatók a színház jobb oldalán, a bérházzal szemben, d. e. 10 től 12 óráig, d. u. 3-tól 5-ig. Esti pénziárnyítás 7 órakor.

A holnapi előadásra jegyek már d. u. 3. óráig előre válthatók.

Kezdeté fél 8 órakor, vége 10 órakor.

Holnap, hétfőn december 14-én

Aranyvirág.

Operette.

EGYESÜLETEK.

Kovács János, a községi iskolák egyik kiváló tanítója «Magyar próbarendszer» című alatti kis füzetet adott ki, melyben a számtani műveletek helyességéről könnyen és biztosan meggyőződhetni. Tanítók és tanárok sikerrel használhatják a számtani dolgozatok javításánál. Ara 20 fillér. Megrendelhető a szerzőnél az olaszí- fiúiskolában.

Értesítés. A II-ik számú (lakatos-utcai) állami óvoda megnyílt, miről az érdekelt szülőket oly felkéréssel értesítjük, hogy az óvoda-köteles gyermekeiket az óvodába felvinni sziveskedjenek.

A magántisztviselők egyesületének vitarendező bizottsága szerdai ülésében az egy- leti élet fellemlését czélozva elhatározta, hogy minden hét *csütörtökén* családi összejövetelt rendez, különben pedig bármely napon szívesen vesznek ha a tagok családjaikkal együtt összejönnek. Továbbá vitatárgyát képezte a köz- oktatási tanács által beküldött s a felső keres- kedelmi iskolák reformjára vonatkozó törvény javaslat kérdő ívre is, a melyre vonatkozó szakszerű vélemények jegyzőkönyvbe foglaltat- tak s az illetékes forumhoz felküldettek. Meg- alapodtak abban is, hogy ezentul minden *ked- den* este vita estélyeket tartanak a melyekre a tagok tömeges megjelenését kéri.

Felolvasás a jogászegyletben. A Nagyváradi jogászegyletben szombaton délután nagy érdeklődéssel mellett tartotta meg Dr. Gerő Sándor törvényszéki orvos, a nagyváradi orvosi kar kiváló tagja előadását «A korlá- tott felszámíthatóság»-ról. A felolvasásban, melynek meghallgatására *Ritók* Zsigmond el- nöklelte alatt nagy számmal jelentek meg a tagok, előadó vonzóan, nagy tudományos ké- szültséggel ismertette e kérdést, az e tárgy- ban a magyar és külföldi orvosi irodalom- ban kifejlődött nézeteket, felhozott a gyakor- lati élet köréből számos igen érdekes esetet, törvényszéki orvostani szempontból taláiban viágította meg e kérdés minden oldalát, ér- dekes és vonzó fejtegetésében a büntetőjogi szempontokat is taláiban feltárta. A mind- végig nagy érdeklődéssel és tisztséggel hallga- tott előadásért *Ritók* Zsigmond mondott köszönetet. A felvetett tárgyhöz többen is hozzászóltak.

A kereskedelmi alkalmazottak gyü- lése. A nagyváradi «Kereskedelmi alkalmaz- ottak Egyesülete» ma, vasárnap este 9 órakor saját helyiségében (Füchsl-ház) gyűlést tart, a melyen az egyesület tagjainak egész jövőjére kiható üdvös intézményeket akarnak gyorsan telepeltetni.

Kiáltvány a nemzethez.

— Éjjeli táviratunk. —

Budapest, decz. 12.

A függetlenségi párt tegnap, szombaton este tartott értekezletén tárgyalta és fogadta el azon kiáltvány szövegét, amelyet a füg- getlenségi párt a leszerelés alkalmából intéz a nemzethez.

A *Folonyi* Géza által készített manifesztumot nagy terjedelménél fogva tudvalevőleg füzet alakjában kinyomatják, míg a kiáltványt falragaszokon közlik az ország népével.

A párt tegnspesti ülésén *Mezőssy* Béla terjesztette elő a manifesztumot, amelyet cse- kélyebb módosításokkal elfogadták.

A kiáltvány *A magyar nemzethez!* van intézve.

Főbb vonásokban a következő a ki- áltvány szövege: Elmondja a bevezetés,

hogy remélték, miszerint az egységes nemzeti akarat nem marad hatás nél- kül a kormánypártra sem. Csalódtak. Ebből is láthatja a nemzet, hogy a 67-es alapon a nemzet előhaladását biztosítani lehetetlen. Szégyenletes leírni, de tény, hogy a kormánypárt kimondotta, mikép neki nem kell a magyar vezénylet. Isten és emberek előtt a kormánypártot ter- heli a felelősség, hogy elmulasztották felhasználni a történelmi pillanatot, ami- dőn élve a törvény jogával, hazánk fegyvert szegezhetett volna bármily ma- gasról eredő nyomással szemben. Ha megteszi, a nemzet akarata előtt a ki- rály is meghajolt volna. A többség azon- ban nem tette.

Ily előzmények után tovább obstruálni czéltalannak látszott.

Küzdelmünk azonban megterméke- nyítette a magyar közélet talaját, s hogy a megkezdett munka mennyi idő alatt és mily arányban legyen befejezve, tisz- tán a nemzetet áll. Azért kívánták a parlament reformját.

Es ha bekövetkezik a döntő perc a választási urnáknál a nemzet sorsa fe- lett, legyetek ott, sorakozzatok ama zászló alá és azon párt mellé, amelyet a haza függetlenségén kívül más elv és törekvés nem vezetett és nem vezet.

Felemelt fővel, a hiven teljesített kö- telesség tudatával, nyugodtan várjuk:

— Itéljete!

TÁVIRATOK.

Körber Tisza ellen.

A Lajthán innen és túl nagy érdeklődés- sel várták, hogy *Tisza* István gróf azon álta- lános megelégedést keltett beszédére, amely- ben erélyesen visszautasította *Körber* osztrák miniszterelőök beavatkozását Magyarországnak ügyeibe s a magyar közjog magyarázatába, — minő választ fog adni *Körber*.

Már előre kürtölték a bécsi lapok, hogy az osztrák urakházában fog nyilatkozni *Körber*.

Ez meg is történt tegnap. Az osztrák mi- niszterelőök úgy látszik biztatást kapott felsőbb helyről, mert ezuttal is nagyon harciasan be- szélt s kijelentéseiből éppen nem látszik, hogy legyőzöttek éreznék magát.

Az erről szóló táviratunk a következő:

Bécs, decz. 12. (Saj. tudós. táv.) Az urakháza mai ülésének végén *Win- dischgratz* herczeg felvilágosítást kért *Körber* miniszterelőöktől, hogy minő refor- mokra készülnek Magyarországon? Meg- lesz-e óva a hadsereg egysége és közös- sége, továbbá a korona elvitázhatatlan felségjoga?

Körber kijelentette, hogy a kormány álláspontja ebben a kérdésben változat- lan s a hadsereg egységét csak a birodalom két felének beleegyezésével lehet meg- változtatni. Jellemző erre a kérdésre nézve a delegáció ügyrendje, amely ki- mondja, hogy ha a két ország kiküldött- jei külön-külön nem tudnak határozatot hozni, együtt szavaznak a kérdésben.

A korona felségjogán nem változtat- hat Magyarország. Ismeri azon intézke- déseket, ameyek most vannak megvita- tás alatt, anélkül azokról nyilvánosan értesülhetett volna. Miután azonban azok

nagy részében nincs megváltoztatva az alapelv, nem akarja értéküket kisebb-íteni, de kijelenti, hogy azok a hadsereg közösségét, egységét és alapját megvál- toztatni nem fogják. Minden marad ugy- mint régen van; s minden gondolatot, a mely a kettéválasztásra irányul, vissza- utasít, sőt feljogosítva érzi magát arra, hogy *azt az összbirodalom elleni bün- ténynek nevezze*. Semmiféle kettéosztás- ról szó nem lehet, amíg a kiegyezési törvény érvényben van. Ezt semmi nemzeti aspirációkkal elő nem idéz- hetik.

Windischgratz herczeg megnyugszik a kijelentésben. Az urakháza ragasz- kodik a hadsereg egységéhez és a fel- ség jogok épségben tartásához.

Magánkihallgatás ő felségénél.

Bécs, december 12. (Saját tud. távir.) O felsége tegnap hosszabb magánkihall- gatáson fogadta Aehrenthal báró péter- vári nagykövetet és Giessl báró ezredes konstantinápolyi katonai attasét.

A szultán beteg.

Konstantinápoly, decz. 12. (Saját tud. táv.) A szultán könnyű természetű zsabába esett, miért is a mai szelamlikra kitűzött kihallgatásokat lemondották.

Elakarta pusztítani a férjét.

Békés-Csaba, decz. 12. (S. tud. táv.) Egy megrázó családi tragédia tartja iz- gatottságban a vármegye lakosságát. Pár évvel ezelőtt vette nőül kápolna- monostori *Nyisztor* Adorján békés-csabai albíró a község legszebb leányát, *Mud- rony* Annát. Mindketten vagyonosok vol- tak. Másfél év mulva *Nyisztor* törvény- széki bírónak nevezték ki Gyulára, ahol nagy házat tartottak. Az asszony min- dennapos lett a közelükben lakó sógo- ruk, *Lukács* Andor főszolgabíró házában, azon ürügy alatt, hogy a főszolgabíró nejenél tölti az időt. A községben azon- ban olyan hírek keringtek, hogy a szép fiatal asszony *Kubik* Gyula főszolgabi- rósági irnokhoz jár.

Egy alkalommal, mikor *Nyisztor* kül- detésből tért haza, lakásán találta *Ku- bikot*. Perlekedés után a bíró áthelyez- tette magát Csabára. Csakhamar bete- geskedni kezdett a szép asszony férje s mérgezést konstátáltak. Az asszony *Csa- báról* is sűrűn átjárt a szeretőjéhez Gyulára. Legutóbb egy gyulai ügyvéd levelet kapott, amelyben az van megírva, hogy *Nyisztor* bíróné pénzt és egy revolvert adott egy oláh embernek, hogy pusztítsa el férjét, mert látja, miszerint a méregnek nem volt meg a kellő hatása. Az asszony akarta bevezetni a bérnyilkost a férje hálószobájába. Midőn a bünös asszony látta, hogy el van árulva, éjjeli hálóruhában elfutott s át- vitette magát Gyulára, a szeretőjéhez. Kukik azonban már ekkor nem adott menedéket s így anyjához ment egy kö- zeli pusztára.

A vizsgálatot megindították s a tanu- kat kihallgatták. A bünös asszony ro- konai most azon fáradoznak, hogy hisz- térikusnak, elmezavartnak tüntessék fel az ujabbori Borgia Lucretiát.

NYILTTÉR.

Hajnal Ferencz
 fűszer-, csemege-, bor-, déligyümölcs- és vadaskereskedése
 NAGYVÁRAD, FŐ-UTCZA,
 Széchenyi-szállodával szemben.

Ujdonság!
 A közelgő disznóölési időnyre ajánlom saját találmányu
Sonka-pácizomat,
 mely minden háztartásban nélkülözhetetlen. E pácizal készített sonkák tulajdonságai, hogy füstölés után (egész évben) sem szárad ki s szép piros színt és kellemes zamatot kap.
1 klg. ára 64 kr.,
 mely elegendő 4 sonka bepácizolásához.

Ujdonság!
 Mindennemű halak, conservek, teák, rumok, teasültémenyek, bel- és külföldi
gyógy- és asztali borok,
 magyar és francia pezsgők és cognacok.
AUBETIN & Cie. francia pezsgő és a világhírű
Előpataki gyógyviz
 főraktára Bihar, Békés és Szilágymegye részére.
 Nagy raktár sajtok, turók, prágai sódar és hideg felvágottakból.
Naponta friss teavaj.
 Vidéki megrendeléseknél csomagolás és vasúthoz szállítás teljesen díjtalanul eszközöltetik.
 Számos megrendelést kérve, maradok kiváló tisztelettel
HAJNAL FERENCZ.

Ujdonság!
 Verscezi Must-kolbász 1 db 85 kr. udv. czukr. mignon különlegességei.
 Magyar Foot-ball bombái a legújabb gondnád csemege 1 darab 15 kr. csokoládés

REGÉNY CSARNOK.

A tenger alatt.
 — Kalandos regény. — 15
 (Megjelent a Strand Magazine 1902. évfolyamában.)
 Írta: Max Pemberton.

Önök ugyan azt kérdezhettek, hogy hogyan láthatuk őket, mikor az éjszaka koromfekete volt; de elfeledtem megmondani, hogy mind-egyiknél lobogó szurkos feryő-fáklya volt, melynek lángja biborpiros fényvel öntötte le őket és vörösrre festette még a sziklákat is.

Soha életemben se láttam ily csodás tündéri jelenetet s nem is hiszem, hogy valaha látni fogok hasonló valamit. Olyan volt ez a három leány, mint három serdülő öz-súta, aki szabadjára eresztve csatangol éjszakánként és a legbizarrabb táncban, szökdelésben leli kedvét.

— Uram Isten! ki látott már ilyesmit? —
 — suttozta Péter halkán. — Hát még a ruhájuk! . . . Nézze csak a ruhájukat!
 Befogtam a Péter száját, nehogy újra elkiáltsa magát s aztán így szóltam:
 — Ki törődik a ruhájukkal? . . . Inkább azon tündököm, hogy honnan és hogy kerültek ide erre az átkozott szigetre, mert hogy jó családból való leányok, az bizonyos.
 A három fiatal lány nagyon csinos volt és furcsa, de szemre való ruhát viselt. Fodros, virágos rokokókat alig ért valamivel térden alul: a derékukat széles öv fogta át, melynek szalagja vagy két arasznyira lefogott elől, kivágtott kis ujjasok pedig szintén nagy-virágos szöveteiből készült. Gazdag arany-hajuk tömött hullámokban omlott vállaikra, a fejükön pedig va-

lami fantasztikus bársony-kucsmát viseltek kaplap helyett. És a hangjuk, amely oly édesen csengett, mint mikor igaz-pyöngyöket hullatnak ezüst-tálczára, fölverté a zordon sziklák nyugalmas csöndjét és csengve-bongva szállt a komor bércek között, betöltve lágy zenéjével az egész völgyet.

— Mit énekelnek, Péter? — kérdeztem suttozva. — Szinte egy szavukat sem értem!

— Franciul énekelnek, — felelte Péter, csakugy találomra, — vagy ha nem, akkor németül, ami voltaképen tökéletesen mindegy, mert én egy szót se értek az énekjükből. Ez a két nyelv úgy hasonlít egymáshoz, mint két tojás . . .

— No Péter, — szóltam, félig bosszankodva, félig nevetve, — süsse meg a nyelvtudományát, ha ilyen vadakat beszél! . . . De csitt! hallgassunk csak . . .

Amint lefelé mentek a völgybe egyre hangosabban hallatszott az énejük, melyet megerősödve zúgtak vissza a sziklák. És volt egy szó, amely minduntalan előfordult a dalokban és zengve-bongva szállt egyik szírtől a másikra. Ez volt az:
 — Rosamunda-munda-munda . . . Rosamunda-munda-munda . . .
 (Folyt. köv.)

SZERKESZTOI POSTA.

M—s. (Helyben.) Téved. A »théma-keresők« nem a szerkesztőséghez tartozó papi emberek valamelyike, hanem egy világi: (He.) jelzéssel már régen dolgozó, világi tisztviselő, munkatársunk írta.

Határidők.
 Budapest, decz. 12.

Buza októberre	7.86
Buza áprilisra	7.88
Tengeri	6.26
Rozs okt.	6.30
Zab ápr.	5.90
Káposzta, repce, aug.	11.90

Értéktőzsde
 Budapest, decz. 12.

Osztárk hitel	688.50
Magyar hitel	749.50
Allamvasut	694.—
Rimamuranyi	488.—
Magyar jelzálog	535.25
Salgótarjáni	—
Wagon-kölcsön	—

Hivatalos árfolyamok
 a budapesti áru- és értéktőzsdén 1903. decz. 12-én.

Magyar aranyjáradék 4%	119.—
Magyar koronajáradék	99.10
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	—
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	—
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	98.25
Italmérségi jog megváltási kötvény	—
Horváth szlavonföldterhermentesítési kötvény	98.75
Magyar nyeresémsorsjegyek-kölcsön	208.—
Tiszszabályozás és szegedi sorsjegyek-kölcsön	164.—
Osztárk járadék papirban	100.70
Osztárk járadék aranyban	100.75
Osztárk járadék aranyban	119.25
Osztárk sorsjegyek	99.75
Osztárk államsorsjegyek	156.—
Osztárk magyar bank részvény	16.20
Magyar hitelbankrészvény	777.50
Osztárk hitelintézet részvény	685.25
Párisi vista	19.05
29 frankos arany (Napoleon'dor)	117.12
Nemetbirodalmi márka	239.60
Londoni vista	98.12
20 márkás arany	23.43

Dr. VUCSKICS GYULA.
 997-1154—1903. végrh. sz.

Árverési hirdetmény.
 Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezenel közhírré teszi, hogy a Nagyvárad városi kir. járásbírósnak 1903. évi VI. 1806—2. 1806—3. számú végzésével dr. Vállas Jenő

ügyvéd által képviselt Kürzveil Bernát felperes részére Goldstein Márton alperes ellen 16 kor.66 fillér követelés s jár. erejéig elrendelt biztosítási és kielégítési végrehajtásfolytán alperestől lefoglalt és 850 kor.-ra becsült ingóságokra a nagyvárad-városi kir. járásbírósnak fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a f. lüfoglaltatók követelése erejéig is, amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán Nagyváradon Aradi utca 182. sz. házban leendő megtartására határidőül 1903. évi december hó 17-ik napjának délután 2 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok, szatócsárúk, boltberendezés s egyéb ingóságok a legtöbbet igézőnek készpénz fizetés mellett szükség esetén becsáron alul is el fognak adatni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtató követelését megelőző kielégítettséghez jogot tartanak, hogy amennyiben részükre a foglalás korában eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, elsőbbségi bejelentéseiket az árverés megkezdéseig alulírt kiküldöttnél írásban vagy pedig szóval bejelenteni el ne mulasszák.

A törvényes határidő a hirdeteménynek a bíróság tábláján történt kifüggesztését követő naptól számittatik.

Kelt Nagyváradon, 1903. évi november hó 27. napján.

Batig Ferencz,
 kir. bir. végrehajtó.

Árlejtési hirdetmény.
 N.-Várad város részére 1904. évi január hó 1-től ugyanazon év december 31-ig terjedő időben s körülbelül egyenlő havi részletekben szükséges 80—100 waggon pormentes rostált aknászén szállítására 1903. évi december hó 21-én d. e. 10 órakor nyilvános árlejtést tartok.

Ajánlatot szóval, vagy írásban zárt ajánlat útján lehet tenni métermázsánkénti ár megjelölésével. Az árak Nagyvárad-Olaszi vasuti állomásra való szállítással együtt adandók meg. Egyebekben köteles a szállítási valamint a fizetési feltételeket szabatosan körvonalazni.

Ajánlattevők kötelesek az árlejtés megkezdése előtt 1000 koronát bánatpénzül készpénzben vagy óvadékképes érték-papirokban alulírott kezéhez letenni, vagy pedig azt zárt ajánlatukhoz csatolni.

Ajánlattevőt tett ajánlata azonnal, ellenben Nagy-Várad városát csakis az árlejtés eredményének jogerős elfogadása után kötelezi.

Nagy-Várad, 1903. évi december 11.

Komlóssy József,
 j. és g. tanácsnok,
 mint az árverési küldöttség elnöke.

A Richter-féle LINIMENTUM CAPS. COMP.
Horgony-Pain-Expeller
 egy régi kipróbált háziszser, a mely már több mint 33 év óta megbízható bedörzsölésül alkalmaztatik köszvényéknél, csúznál és meghűléseknél.

Intés. Silányabb utáztatok miatt bevásárláskor óvatosak legyünk és csak eredeti üvegeket dobozokban a „Horgony” védjeggyel és a „Richter” czéggel fogadjunk el. — 80 f., 1 k. 40 f. és 2 k. árban a legtöbb gyógyszerárban kapható. Főraktár: **Török József, gyógyszerésznél Budapest.**

Richter F. Ad. és társa,
 csász. és kir. udvari szállítók. Rudolstadt.

500 forintot fizetek an-
nak, a ki
Bartilla

f vizének használata mellett, üvege 35 kr. va-
laha ismét fogfájást kap vagy a szája büzlök.
(Csomagolásért külön 10 kr.) **Bartilla A. örök-
kösei** (E. Winkler) Wien, 19. 1 Sommergasse 1.
Kapható **Nagyváradon Vadász Albert** drogue-
riájában Fő-utca, **Nyíry György, Molnár Lajos**
orv. gyógyszerárában. **Berettyó-Ujjaluban:**
Trajanovits Antal gyógyszerárában. Kérjünk
határozottan mindenütt **Bartilla-féle** fogvizet.
(Hamisítványok feljelentői jól díjaztatnak.) Oly
helyekre, hol nem kapható **bérmertve** küldök
7 üveget 2 forint 60 kr-ért. 453

Ország Sándor

zongoragyára

R.-Palota. (Budapest mellett).

Alapított 1861-ben.

Ajánlja a mai kor igényeinek mindenben
megfelelő

uj orgonáit.

Elvállal **javitásokat** a legutányosabb
árak mellett.

Kisebb orgonákraktáron!

Árjegyzéket kívánatra küldök.

Belépési felhívás.

a „Polgári takaré- és segély-
szövetkezet”

9-ik évtársulatába.

A „Polgári takaré- és segély-
szövetkezet” 1904. január 1-én új év-
társulatot nyit, mely 156 héten át,
vagyis 1906. év végéig tart. — Min-
denki tetszés szerinti számban jegyez-
het üzletrészeket s minden üzletrész
után hetenként 20 fillér (10 kr.) fize-
tendő. A három év eltelté után az
évtársulat feloszlik s az összes jöve-
delem a résztvevők között felosztatik
és mindenki megkapja a befizetett tő-
két a felmerült haszonnal együtt.

A szövetkezet célja a takarékos-
ságot előmozdítani és önségélyt nyuj-
tani, a menziban minden tag heti be-
tételt által ömaganak tőkét gyűjt,
mely a heti részletekben való befize-
tések dacára is a takarékpénztári ka-
matózásnál magasabb nyereséyeszta-
lékot hoz és mert minden tag az általa
befizetett összeg 4/5 részét 6%-os ka-
matláb mellett minden előleges beje-
lentés nélkül felvetheti.

Vidéki tagok a heti fizetéseket
postai cheque-lapok útján teljesíthetik.

A szövetkezetbe való belépés al-
kalmával üzletrészenként 10 fillér (5
kr.) beiratási díj fizetendő s egy heti
részlet lefizetése után már mindenki
megkapja saját nevére írt köny-
vecskéjét.

Szövetkezetünk jelenlegi tisztelt
tagjait valamint mindazokat, kik az
1904. január 4-től kezdődő 9-ik cik-
lusnak tagjai óhajtanak lenni, felkérjük,
hogy felvétel iránt intézeti üzlet-
helyiségünkben (Kossuth Lajos-utca
4. sz.) **mielőbb** jelentkezni szives-
kedjenek.

Nagyvárad, 1903 november hó.

A »Polgári takaré- és segély-szövetkezet»
igazgatósága. 495.

A 9-ik évtársulat befizetési napjai:
hétfő délután 3-5 ig.
csütörtök délután 3-5 ig.

A szövetkezetnek ez idő szerint 2000 tagja
van, több mint 35.000 üzletrészeszel.

Az intézet fennállása óta kifizetett lejárt üzletrészekért több mint két millió kor., nyereséyeszta-
lékért 156.586 k or.

Az üzletrészek befizetett értéke ez idő szerint a fél millió koronát felülmúlják.

Kávé árak
leszállítása!

Legolcsóbb
fűszer
bevásárlási forrás,

a

MERTZ-féle

fűszer, csemege és borkereskedésében.

Körös-utca. Telefon: 448.

MAI NAPTÓL KEZDVE:

ajándék! CZUKOR! ajándék!

Egy kiló finom Cuba kávé	1 frt 56 kr.
Egy kiló cukor hozzá ajándékul.	— — 78 kr.
Félkilogramm finom Cuba kávé	— frt 39 kr.
Fél kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 39 kr.
Negyed kiló finom Cuba kávé	— frt 39 kr.
Negyed kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 39 kr.
Egy kilogramm finom Ceylon Cuba kávé	1 frt 92 kr.
Egy kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 96 kr.
Fél kilogramm finom Ceylon Cuba kávé	— frt 96 kr.
Fél kilogramm cukor hozzá ajándékul.	— frt 48 kr.
Negyed kiló finom Ceylon Cuba kávé	— frt 48 kr.
Negyed kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 48 kr.
Egy kiló legfinomabb Ex r. Cuba kávé	2 frt 32 kr.
Egy kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 16 kr.
Fél kiló legfinomabb Extr. Cuba kávé	1 frt 16 kr.
Fél kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 58 kr.
Negyed kiló legfinomabb Ex r. Cuba kávé	— frt 58 kr.
Negyed kiló cukor hozzá ajándékul.	— frt 58 kr.

Valódi »FRANCK«-kávé, erdei vadikákban:
1/5 kiló 10 kr. 1/4 kiló 12 kr. 1/2 kiló 22 kr.

TEA, legfinomabb császár-keverék, negyed kiló: 2 frt 50 kr.
Hozzá egy kiló cukor ajándékul.

Egyben ajánlom legjobbnak elismert fűszer, csemege, liszt és főzelék
nagyraktáramat, olcsó árakon!

Nagy raktár kiűző asztali, csemege és pezsgő-borokból. Cognac,
rum, likőr, seprő és szilva-pálinkák.

DRÉHER-féle sör raktár!

Csemege-szósz, faj alma, tiroli maróni s mindenemű Déli-gyümölcs

Denaturált szesz eladás. Amerikai petroleum.

Egy liter salon petroleum I. 18 kr.
Egy liter császár olaj, legfinomabb 20 kr.

Elvem most is a régi pontos mérleg és szolid ki-
szolgálás mellett a legjobbat a legolcsóbban jó hírneven
érdeklőben mindenkor kiszolgálom. Kérem ezen alkalmat fel-
használni. — További szives párforásukat kérve, tisztelettel

MERTZ NÁNDOR UTÓDA.
Nagyvárad, Körös utca. Telefon 448.

Ingyen!

1 kilogramm kávéhoz 1 kiló cukor.

Ingyen!

1 kilogramm kávéhoz 1 kiló cukor.

A jelzett kávék üzletben és kirakatomban megtekinthetők.

1 liter petroleum 18 kr.

1 kiló kávéhoz, 1 kiló cukor ajándékul!

A jelzett kávék üzletben és kirakatomban megtekinthetők.

Hirdetmény.

A „Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámított váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt.

Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

225

Az igazgatóság.

Belépési felhívás!

A »Nagyvárad Hítelbank takaré- és segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat 1904. évi január hó 1-ig a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.) bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér — beiratási díj üzletrészenként, egy- és mindenkorra — 10 fillér.

A szövetkezet célja a tagokat a tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt igénybevevő tagoknak olcsó kamat mellett — jótállás nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon át, vásár- és ünnepnapokon d. e 9—10 óráig eszközölhető a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

Nagyvárad Hítelbank
takaré- és segélyszövetkezet
igazgatósága.

250

Uj üzlet!

Szabott árak!

Telefon: 507.

Telefon: 507.

Olcsó karácsonyi vásár!

Izléses és olcsó karácsonyi, ugyszintén nászajándékok legjobban beszerezhetők

Waldmann Mór

tüveg-, porcellán- és lámpa-raktárban

Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

D u s v á l a s z t é k :

Étkező készletekben	6 frttól feljebb.	Diszes vizes készlet	1,50 frttól feljebb.
Káves »	3 » »	Boros készlet tálcával	1. » »
Teás »	3,50 » »	Asztali lámpa felszerelve	—,75 » »
Csemege »	1,50 » »	Függő lámpák	3. » »

China- és alpacca-ezüst *disztárgyak*, *Berndorf evő-eszközök* eredeti gyári árban. *Villamos csillárok* mélyen leszállított áron.

Vidéki megrendelések 20 forint összegben bérmentve szállítatnak

Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

egyedüli szakszerű világítási üzlet és javító-műhely.

Kizárólag Dittmar R-féle lámpák raktára.

Villamos- és gázvilágítás-berendezési vállalat.

Ö cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán
A katonai jótékony célokra szánt

XXIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nyerményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéséért a cs. kir. lottójövedék kezekedik.

A huzás visszavonhatlanul 1903. évi december hó 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a. továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, távirda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyevők részére ingyen adatnak ki.

481

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Finom, szolid és izléses áruk

a karácsony alkalmából

rendkívül mérsékelt árban szerezhetők be

Mezey Sándor, uri-, női-divat, fehérnemű- és finom gyermek-ruha üzletében,
Nagyvárad, Szent László-tér, a „Sas“-szálloda épület.

Uraknak:

nyakkendő ujdonságok, fehérneműek, angol kalapok, harisnyák, keztyük stb.

Vidéki rendelések pontos eszközlése.

Hölgyek részére:

bluz, jupon, pongyolák, pipereczik kek.

Ugyszintén gyermekruházati cikkek nagy raktára.

414

Ösmert személyiségeknek választék küldetik.

Hirdetmény.

A „Nagyvárad Hítelbank Részvénytársaság”

(Kossuth Lajos-utca 10. sz.) elfogad betéteket könyvecskékre és folyó számlára: 6 hóig elhelyezett összeg után **5%-os kamatot fizet.**

Előnyös feltételek mellett leszámítól váltókat.

Jelzálogra kölcsönöket nyújt. Értékpapírok, ékszerek és terményekre előleget ad.

Nagyvárad, 1903. december hó.

225

Az igazgatóság.

Belépési felhívás!

A »Nagyvárad Hítelbank takaré- és segélyszövetkezet« II-ik évtársulatába.

Belépni kívánók ezen szándékukat 1904. évi január hó 1-ig a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-utca 10. sz.) bejelenthetik. Befizetési hely ugyanott.

Minden egyes üzletrész 20 fillér — beiratási díj üzletrészenként, egy- és mindenkorra — 10 fillér.

A szövetkezet célja a tagokat a tőkegyűjtésre serkenteni és a hitelt igénybevevő tagoknak olcsó kamat mellett — jótálló nélkül — hitelt nyújtani.

Befizetés mindennap — egész napon át, vásár- és ünnepnapokon d. e 9—10 óráig eszközölhető a »Nagyvárad Hítelbank r. t.« üzleti helyiségében (Kossuth Lajos-u. 10. sz.)

Nagyvárad, 1903 decz. hó 1.

**Nagyvárad Hítelbank
takaré- és segélyszövetkezet
igazgatósága.**

250

Uj üzlet!

Szabott árak!

Telefon : 507.

Telefon : 507.

Olcsó karácsonyi vásár!

Izléses és olcsó karácsonyi, ugyszintén nászajándékok legjobban beszerezhetők

Waldmann Mór

üveg-, porcellán- és lámpa-raktárában

Nagyvárad, Szt. László-tér (Fekete-sas épületében).

D u s v á l a s z t é k :

Étkező készletekben	6 frttól feljebb.	Diszes vizes készlet	1.50 frttól feljebb.
Kávés »	3 » »	Boros készlet tálczával	1. » »
Teás »	3.50 » »	Asztali lámpa felszerelve	-.75 » »
Csemege »	1.50 » »	Függő lámpák	3. » »

China- és alpacca-ezüst disztárgyak, Berndorf evő-eszközök eredeti gyári árban. *Villamos csillárok* mélyen leszállított áron.

Videki megrendelések 20 forint összegben bérmentve szállítatnak
Szigoruan szabott árak és pontos kiszolgálás.

egyedüli szakszerű világítási üzlet és javító-műhely.

Kizárólag Dittmar R-féle lámpák raktára.

Villamos- és gázvilágítás-berendezési vállalat.

ő cs. és apost. kir. Felségének legfelső elhatározása folytán
A katonai jótékony célokra szánt

XXIII-ik csász. kir. államsorsjáték.

Ezen az Ausztriában egyedül törvényesen engedélyezett pénzsorsjáték 19.382 nyereményt tartalmaz készpénzben 512.880 korona összegben.

A főnyeremény 200.000 koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir. lottójövedék kezkesedik.

A huzás visszavonhatlanul 1903. évi december hó 17-én fog megtartatni.

Egy sorsjegynek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsorsjátékok osztályánál, III. ker. Vordere Zollamts-strasse 7. sz. a. továbbá a lottógyűjtődékekben, dohánytözsdekben, adó-, posta-, táviráda és vasuti hivataloknál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek sorsjegyvevők részére ingyen adatnak ki.

481

A sorsjegyek portómentesen küldetnek szét.

A csász. kir. lottójövedéki igazgatóság államsorsjátéki osztálya.

Finom, szolid és izléses áruk

a karácsony alkalmából

rendkívül mérsékelt árban szerezhethők be

Mezey Sándor, uri-, női-divat, fehérnemű- és finom gyermek-ruha üzletében,
Nagyvárad, Szent László-tér, a „Sas“-szálloda épület.

Uraknak:

nyakkendő ujdonságok, fehérneműek, angol kalapok, harisnyák, keztyük stb.

Videki rendelések pontos eszközlése.

Hölgyek részére:

bluz, jupon, pongyolák, pipereczik kek. Ugyszintén ggermekruházati cikkek nagy raktára.

414

Ösmert személyiségeknek választék küldetik.

GYÖRI SÁNDOR

gázerőre berendezett mű- és homoru köszörülő műhelye,

Nagyvárad, Kert-utca 1. sz.

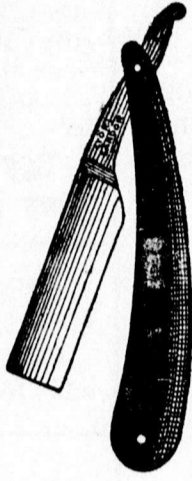
Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy

gázerőre berendezett

mű- és homoru köszörülő műhelyemet

a mai kor igényeinek teljesen megfelelően a legmodernebbül felszereltem.

Minden e szakmába vágó munkálatok, u. m. ollók, tyukszemvágók, beretvák és mindennemű kések tükörfényesre pallérozása valamint késműves munkák előállítására, a leglekiismeretesebb kidolgozás és árszámítás tekintetében a legolcsóbban állítatik elő.

Tisztelettel kérem a m. t. közönséget a saját érdekében is, hogy óvakodjanak az utcai házaló köszörűsöktől, kik a munkát nevemben szedik össze köszörültetni s azt továbbítják.

295

Kiváló tisztelettel

Győri Sándor.

Wöber-szálloda

étterme és sörcsarnoka

Nagyváradon, Fő-utca, a vasuti indóház mellett.

Tulajdonos: FÜLÖP ISTVÁN.

Előnyös borvétel.Alulírott van szerencsém a n. é. közönség szíves figyelmét felhívni arra a körülményre, hogy a szüret alkalmával **nagymennyiségű és jó zamatu borokat** szereztem be, s most abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a legjobb zamatu **borokat****literenként 32 krért**mérem ki, **100 litert pedig 16 frtért** (fogyasztási adó nélkül) árusítom.Ezzel egyetemben pedig felemlitem, hogy éttermemben a n. é. közönség **izletes ételek és tisztán kezelt boraimmal** lesz kiszolgálva.Amennyiben a szálloda összes szobáit ujonnan rendeztem be, hogy ezáltal is minden tekintetben kényelmére szolgáljon a t. utazó közönségnek, ebből azt is jelzem, hogy a **szoba-árakat tetemesen leszállítottam** s a kiszolgálás ugy az étteremben, mint a szállodai szobáknál saját felügyeletem mellett történik.

Éttermemben naponta egy jól szervezett zenekar szórakoztatja a t. közönséget.

Tisztelettel

FÜLÖP ISTVÁN
szállodás és vendéglős.**Eladó ingatlanok és malom haszonbérlet.**

1. A nagyvárad i. sz. Főtisztelendő Káptalan tulajdonát képező, Szalacs községben fekvő jelenlegi patika épület a volt palinkafőző ház a mellék épületekkel és az ezekhez tartozó telkek, továbbá a Mikepércs községben levő tiszti lak, a mellék épületekkel és telkekkel együtt el fognak adni.

Venni szándékozók 10% bánatpénzzel ellátott zárt ajánlataikat 1904. január

15-ig Nagy-Váradra a l. sz. káptalani uradalom központi irodájába adják be.

Az eladási feltételek, melyek az ajánlattevők által aláírandók, — az uradalom központi irodájában, a vasadi és mikepércsi urad. tisztelnél megtekinthetők.

2. Mikepércs községben levő, urad. gőzmalom, lakház, kert és udvarral 1904. január 1-től 10 évre haszonbérbe kiadó. A haszonbéri feltételek az urad. központi irodájában vagy a mikepércsi urad. tisztelnél megtekinthetők és ajánlattevők által aláírandók.

Nagy-Várad 1903. decz. 6.

588.

Papp Imre,
főtiszt.**Sz Kocsis János**

férfi-szabó üzlete,

Nagyvárad, Szent László-tér,

a Sas-kávéház mellett.

Nagy raktár valódi angol, francia és honi

szövetekből,melyekből **jutányos árákért** a legszebb, legelegánssabb angol és francia szabás szerinti **uri ruhákkal** szolgálhatok.

Tisztelettel

Sz. Kocsis János, férfi-szabó.

Egészséget a betegnek, erőt a gyengének!

J. Jurisics

Jurisics Miklós felszabadított a török járom alól és Jurisics Péter gyógyszerész Pakráczon megszabadít a betegségtől kitűnően ható szereit által.

A Jurisics-féle Pakrácz cseppek oly csodaszertü balszam, melynek egy házban sem volna szabad hiányozni, mert a **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** oly előnnyel bírnak, hogy **minden baj ellen** használhatók és mindig csodaszertü hatással van. A **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** legbiztosabban gyógyítják a **gyomorbajt és székrekedést, gyomorgörccsöt, rendellen székürülést, étvágytalanságot, aranyeres bántalmakat** és ezzel kapcsolatos **fejfájást, gyomorgéset, felbűffögést, sápkört, szédülést** és mindenfajtu **gyomorkatarust**, de a legfényesebb sikerrel alkalmaztatik külsőleg is, nevezetesen **daganatok, égési sebek, szagatás és köszvényes bántalmaknál**, mert a hol semmi más rövid használat után nem

csak enyhítést, de gyógyulást hozott. Ezt számtalan hálanylatkozat minden országból bizonyítja.

A **Jurisics-féle Pakrácz cseppek** megrendelhetők közvetlenül**JURISICS PÉTER** gyógyszerésztől **PAKRÁCZON 426. sz.**

Árak használati utasítással, láda és postaköltséggel.

12 üveg kor. 5.— 36 üveg kor. 12.40 Minden 12 üveg után egy
24 > > 8.60 48 > > 16.— üveg **PAKRÁCZI CSEPPEK**
ráadásul ingyen.**Köhögés, tüdőfájás, torokbaj, rekedtség, nehéz lélegzés, oldalnyilalás, influenza és hurut** ellen felülmulthatlan szer**a Jurisics-féle Szlavonai növénynedv.**

Ára: 2 üveg 3 kor. 40 fill., 4 üveg 5 kor. 80 fill., 6 üveg 8 kor. 20 fill.

Hideglelés és láz ellen kitűnő **«Febri Fugo»** melyki
szer a rendki
vül gyorsan és biztosan hat. — Ára: 2 üveg kor. 4.20, 4 üveg kor. 7.—
6 üveg kor. 10.Szlavonai növénynedvből «Febri Fugo»-ból két üvegnél kevesebbet nem lehet rendelni. Ezek rendelésénél is egy üveg **Pakrácz cseppek** ingyen kapunk.Jelszavam: **Egészséget a betegnek, erőt a gyengének**

Főraktár Budapesten:

Török József gyógytárában **Király-utca 12.**Vidmarics Péter magyarítja a **Pakrácz cseppek** csodaszertü hatását.

Vászon, fehér és asztal remük, damast áruk elismert legelőnyösebb árban. Tartósságért kezességet vállalunk. Teljes menyasszonyi kiegészítők remek kivitelben 100 frttól 500 frtig.

Valódi angol és francia különlegességű czebelin, schottisch és doubl kelmékben gyönyörű választék — ugyszintén olcsóbb kelmékben is — 120 centiméter széles, már 25 krtól kezdve.

Óriási választék fekete és színes ruha és blous selymekben, sima selymek, minden létező minőség és színben a legolcsóbb árakban.

Remek kivitelű diszek, selyem applicatio — chantülle és valencien csipkék, fekete fehér és ecérű színekben, — kivételes olcsó árakban.

Férfi és gyermek fehérneműk, ingek, kézelők, gallérok, harisnyák, zsebkendők, jáger és trico alsó ruhák nagy választék és nagyon olcsó árakban.

**Egy férfi gallér 10 kr.,
1 pár kézelő 20 kr.**

Berliner és posztó nagy és fél nagy kendők, fejkendők, selyem, chachemir és delainból, selyem, zsenillier, gyapju schawlok.

Egy gyapju schawl 45 kr.

paplan és matrác

készítés saját felügyeletünk mellett, gyönyörű kivitelben, továbbá pluss, pique és trico paplanok.

Fiók-üzlet:

Debreczen
Piacz-utca.

Fő-üzlet:

Nagyvárad
Bémer-tér.

Fiók-üzlet:

Kisvárd
László-tér.

ÉRTESÍTÉS

Van szerencsénk a n. é. közönséget értesíteni, hogy a közelgő **őszi és téli idényre** raktárunkat nagy mennyiségben a **legújabb és legdivatosabb** árukkal és nagy alkalmi vételekkel felhalmoztuk és kérjük az igen tisztelt vásárló közönséget a saját érdekében is, hogy szolid és legolcsóbb áruinkról s pontos kiszolgálásról általánosan elismert üzletünket felkeresni sziveskedjék.

Kiváló tisztelettel

WALLERSTEIN FÜLÖP FIAI.

Szolid szabott árak túlfizetés teljesen kizárva.

Különösen figyelemre méltó!

Az ujonnan berendezett női és gyermek confectio raktár dús választékban, eredeti modellek.

Saion szőnyegek, futó, velvet apes ry és sparga szőnyegek függönyök, lambrekinok, fali és ágyelő szőnyegek, ágy garnitúrák, **csipke és tüll függönyök**, fehér — crem és ecérű színekben állandóan óriási választékban és legolcsóbb árakban.

Egy ablak szövet függöny már 95 krért.

Mindenmű bélés áruk és hozzávalók szabott árakban.

Egy ruhához teljes hozzávaló 1 frt 35 kr.

Teljes csecsemő kiegészítők gyönyörű kivitelben igen olcsó árakban.

Kocsi és plüss takarók,

gácsi és brassói pokróczok, méter és darab számra.

Eredeti gyári ár.

CZILLÉR IMRE nagy áruháza

ezuton értesíti n. é. vevőit és vevő közönségét, hogy a szokásos

Karácsonyi olcsó eladás

f. hó 12-től december hó 24-ig tart.

Mélyen leszállított árak mellett eladásra kerülnek a raktáron levő összes **ruhaszövetek, mosó kelmék, selymek, blousok, kalapok, keztyük, fehéreneműk, szőnyegek, kézimunkák, szőrmeárúk** és mindennemű **pipere cikkek.**

Maradékok feltűnő olcsón.

Kiváló tisztelettel:

CZILLÉR IMRE,
Nagyáruháza,
Olaszi Fő-utca.

Telefon: 232.

406.